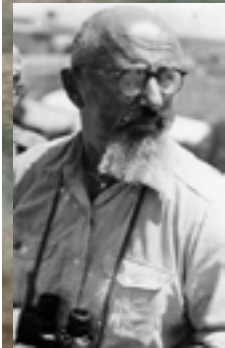

דור הפלמ"ח

נובמבר 2015 חשון תשע"ו	בהוצאת עמותת דור הפלמ"ח	יו"ר העמותה ישעיהו (שייקה) גביש	העורכת: תהילה עופר
---------------------------	----------------------------	------------------------------------	-----------------------

טבא -
יצחק שדה

ננד - איתן דפני

מורשת הפלמ"ח טבועה בתודעת הציבור

קיימנו את כנס הפלמ"ח בשנה ה-75 להקמתו. נוכחנו כולנו בחוויה הנפלאה שהעניקו לנו המפגש החשוב, החברות והרעות, התזכורת לשנותינו בפלמ"ח. התכבדנו בהשתתפותם של נשיא המדינה ראובן (רובי) ריבלין, הרמטכ"ל גדי איזנקוט וראש העיר תל אביב רון חולדאי, ועוד רבים וטובים כאורחים, כחברים, כאוהדים וכחברי דור ההמשך שאף לקחו חלק פעיל בארגון הכנס. זכינו לכיסוי תקשורתי חסר תקדים בתקשורת הכתובה, בתקשורת המשודרת, במעורבות גדולה של גלי צה"ל ושבעון "במחנה", ובשידור הכנס בערוץ השני בטלוויזיה, אשר עוד ישודר שוב בעתיד. שוב נוכחנו עד כמה הפלמ"ח ומורשתו טבועים בתודעת הציבור, ובחשיבותו של הפלמ"ח לאורך שנים ואף בימינו אלה. וקיבלנו מסר ברור: עלינו לדאוג להמשך ולקיום המוסדות של עמותת דור הפלמ"ח, לשם הנחלת מורשת הפלמ"ח. זאת חובתנו ומחויבותנו לחללינו אשר נפלו למען המדינה ואבטחת גבולותיה, מחויבותנו גם למשפחותיהם. עיתון זה שאתם מקבלים היום יהיה למזכרת ולעדוץ על היותנו גוף חי ותוסס, אשר רב חלקו בהקמת המדינה.

ישעיהו (שייקה) גביש
יו"ר עמותת דור הפלמ"ח

כנס שביטא ציונות נטו

יקותיאל קראוס

כל כנס פלמ"ח מזכיר לי את שנות העשרים של חיי: חטיבת הראל, הגדוד החמישי, ימיי הראשונים בארץ, הימים הראשונים של המדינה. הצעידה הלילית דרך בית סוסין לירושלים בהדרכת גששי הפלמ"ח. וכל זה עוד לפני שהתחלקתי בארץ. זה לא הכנס הראשון שאני משתתף בו. נו, אז מה... בזה האחרון יש חידוש. אני בן 90, מה שלא הייתי קודם. בגיל זה רואים אחרת. ב-90 שנותיי ראיתי נוראות. שואת העם וגאולתו, הרס נורא ותקומה, נפילה אל תהום האבדון ועלייה אל רמה מסחררת. לעיתים אנו שוכחים מאין באנו ולאן פנינו. מאבדים כיוון. ושוב באים אותם משוגעים שעוד נותרו ומזכירים לנו שלעבר יש הווה ויש עתיד. ילדים הפכו אז ללוחמים ולגנרלים ופעלו לפי אימפרוביזציה. אכלו בוטנים ושתינו מי גשם מבורות. בהיעדר אספקה קיבלו פקודות. לא שאלו שאלות ולא תמיד קיבלו תשובות. ואם כן קיבלו, אזי נאמר "הכביש לירושלים חייב להיפתח! זבש"ך!" הפלמחניק בבגדי "אתא" הבין וניצח.

אחזור אל הכנס המהמם שכולו היה נוסטלגיה וציונות נטו. עבר מפואר ועתידי של תקווה מזהירה. סיפורו הבלתי נתפס של הפלמ"ח. דור הפלמ"ח הוא של כל עם ישראל, עם של משוגעים, של אמונה לא מובנת. עם שנמצא עדיין בהתהוותו. עם שהקים מיליונים שחלמו והפך את החלום למציאות. לו הייתה לי היכולת הייתי מכנס בתי ספר ואף את כל העם לערבים מסוג הכנס שהיה, המדבר אל הנפש ואל הלב. הייתי הופך את הפלמ"ח לאות ולמופת, עליהם חייבים להתחנך דורות, שיבינו שציונות היא לא לגנאי אלא לתפארת העם.

עמוס חורב, סוללת "כיפת ברזל והמפקד שלה

תהילה עופר

מאיר דגן סיפר מה למדו דורות של סוכנים ממסעריבי הפלמ"ח. לאחר דברי יהודה זיו, מסיירי הפלמ"ח, אמר ראש אג"מ האלוף ניצן אלון כי "נתת לנו את הכיוון". בצד דבריהם של אנשי הפל"ם יוסקה רום ונמרוד אשל דיבר מפקד חיל הים האלוף רם רוטברג על "אימוץ הנורמות של חתירה למגע". ומטייסי הפלמ"ח שייצג משה פלד אמר מפקד חיל אוויר האלוף אמיר אשל כי יש "לקבל את ה-DNA של מי שעשו יש מאין 'ולשכלל אותו'. כך נשבה הרוח במשך כל הערב המרתק: שלוש לוחמות פלמ"ח, מינה דן, עדה סרני ואנוכי סיפרנו על תפקידינו בפלמ"ח ונציגי דור ההמשך ענת גלילי-בלום ויחיעם

חורב הבטיחו להמשיך בהנחלת המורשת. וכך, בכל המישורים המשיכה לנשוב רוח הפלמ"ח: ברגע משעשע של פגישת נציגות הציבטורן נעמי פולני ורבקה'לה קרמר עם להקה צבאית; במפגש המרתק של האלוף במיל' עמוס חורב עם מפעילי "כיפת ברזל"; ובשיא ההתרגשות שעוררה העברת הדגל מידיו של יצחק ארד, "טולקה", הפרטיזן שהיה לקצין חבלה בפלמ"ח, לידי נכדתו סמלת עמית ארד, פרמדיקית ביחידת הצלה וחילוץ של צה"ל, שגם היא הבטיחה להעביר את המורשת.

במחאות כפיים סוערות נתקבל איש מזקן שעמד על דוכן המנחה בכנס, כאשר הוצג כנכדו של האיש המזקן המפורסם ביותר בפלמ"ח, מייסדו ומפקדו הראשון - יצחק שדה. הנכד איתן דפני, בעצמו כבר סבא לנכדים, הוא דור שלישי למשפחת פלמ"ח. אביו, ראובן דפני, היה איש הפל"ם. אמו, איזה שדה-דפני, בתו של יצחק שדה שהלכה לעולמה ימים אחדים לאחר הכנס, שירתה בפלוגה ב'. הסבא, ההורים והנכד, פעיל בדור ההמשך, מדרך טיולים ששירת בצה"ל "רק" כנהג טנק, מסמלים את הרעיון שעבר כחוט השני לאורך כל הכנס, בין ראיונות, נאומים וקטעים הווי ובידור - העברת מורשת הפלמ"ח מדור לדור.

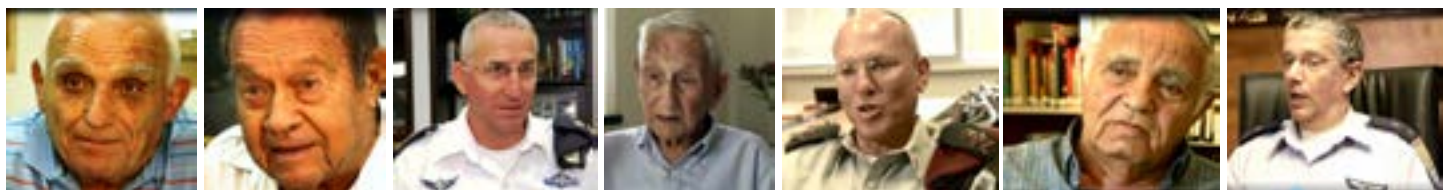
רבקה'לה קרמר ונעמי פולני עם להקה צבאית

את המנון הפלמ"ח. חברי תנועות הנוער וחילי צה"ל צעדו בגאון אל הבמה. הרמטכ"ל גדי איזנקוט אמר כי ערכי הפלמ"ח הם "האדמה שבה נטועים שורשי צה"ל".

דוד בן גוריון פירק את הפלמ"ח ולא חשוב למה ואיך. אך הוא לא פירק את רוח הפלמ"ח אשר דווקא התעצמה. בכנס שמענו וראינו איך הרוח הזאת נושבת חזק בכוחות הביטחון של היום ובתנועות הנוער. ראש המוסד לשעבר

סמלת עמית ארד ויצחק "טולקה" ארד

האלוף רם רוטברג, נמרוד אשל ויוסקה רום

האלוף ניצן אלון ויהודה זיו

האלוף אמיר אשל ומשה פלד

מימין, נציגי דור ההמשך יחיעם חורב וענת גלילי בלום ולוחמות פלמ"ח מינה דן, תהילה עופר ועדה סרני

הצילום בכל העיתון: אירועים בבית הפלמ"ח - אלדד חרובי (אם לא צוין אחרת); תמונות פרטיות; מאוצר תמונות הפלמ"ח; מדיסק הכנס

דור הפלמ"ח

בהוצאת עמותת דור הפלמ"ח

העורכת: תהילה עופר

עורך אחראי: ישעיהו (שייקה) גביש

המערכת: עמותת דור הפלמ"ח, בית הפלמ"ח

רח' חיים לבנון 10, ת"א-יפו 6007505

ת"ד 65080 ת"א-יפו 6165002

טל' 03-6416484, פקס' 03-6414716

www.palmach.org.il

הודפס: דפוס שלמה לוי 052-5471060

לא על הכנס לבדו
בצד הכנס לציון 75 שנה להקמת הפלמ"ח שעמד במרכז אירועי השנה, נמשכה הפעילות השגרתית של עמותת דור הפלמ"ח, בבית הפלמ"ח, בסוירים, באירועים חיצוניים קשורים בפלמ"ח ועוד, בבחינת "לא על הכנס לבדו". בחלק מעמודי העיתון נביא מבחר מאירועי השנה הנוספים.

שר הביטחון משה (בוגי) יעלון קרא את הגיליון הקודם של "דור הפלמ"ח", התרשם מן התיאורים על הנעשה בבית הפלמ"ח – ובא לראות במו עיניו. יו"ר עמותת דור הפלמ"ח שייקה גביש ומנהל בית הפלמ"ח זאב לכיש אירחו אותו. בתמונות: לכיש מסביר לשר את אופי התערוכה "צדקת הדרך", שירי אלתרמן על הפלמ"ח המוצגת בחצר הבית (גביש עומד משמאל). בתמונה השמאלית: השר נפגש עם חיילים המבקרים ב"יד לגח"ל ולניצולי השואה במלחמת העצמאות".

שאל ארלוזורוב, איש טייסת הגליל, סיפר על חבריו: ארלוזורוב, לב, "זוריק", טייס ומפקד בחיל האוויר, נפל ב-9 באוקטובר 1973,

כשמטוסו נפגע באזור פורט סעיד במלחמת יום הכיפורים. בן 40 היה במותו ומקום קבורתו לא נודע; משה אלנקוה, מדרך בגדג'ע ומ"כ בגדוד הראשון בחטיבת יפתח, נפל ב-29 במאי 1948 כאשר נפגע בקרב מלכיה. בן 17 היה במותו.

דורון קינר סיפר על חברו נחשון חרמוני, שריונר שעבר קורס מט"קים ולאחר השתלמות בקורס מודיעין היה סמל מודיעין בגדודו. הוא נפל בקרב הבלימה בצפון ביום הראשון של מלחמת יום הכיפורים, ב-6 באוקטובר 1973, בהפגזה ארטילרית סורית. בן 20 היה במותו.

שאל גבעולי, איש הגדוד השמיני בחטיבת הנגב סיפר על חברו יצחק פרידלנדר שליווה שיירות בנגב, עבר קורס חבלנים ונהרג בהתפוצצות מוקש בקיבוץ נירים ב-15 במאי 1948. בן 20 היה במותו.

כמדי שנה ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל מתכנסים רבים בבית הפלמ"ח לטקס בו מסבים סביב מדורה דמיונית וזוכרים את חללינו במלל ובשיר. צוות המדריכים הכין חוברת למזכרת ובה כל מה שנאמר ומה שהושר. ובכול בלטה הכמיהה לשלום כי בוא יבוא. יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, שייקה גביש, שמאז היותו מ"פ בפלמ"ח במלחמת העצמאות לחם בעוד כמה מערכות וסיים את שירותו בצה"ל כאלוף, הזכיר כי לכל אחד החללים שהיו קרובים לו מכלל חללי ישראל. זאב לכיש, מנהל בית הפלמ"ח, אמר בין השאר: "משפחת הפלמ"ח התרחבה, היא משפחה רב דורית הכוללת את חברי הפלמ"ח עצמם, על דור ההמשך שלה, את תנועת הבוגרים של 'המחנות העולים', את צוות בית הפלמ"ח לדורותיו, ואת שוחרי הפלמ"ח שמספרם הולך וגדל מדי שנה. התכנסה כאן משפחה שחלקה חווה כמה וכמה מלחמות ולא מעט מערכות ומבצעים, כלוחמים, כמפקדים וכהורים, ועימם צעירים שחוו בקיץ האחרון את המלחמה הראשונה שלהם". מלבד קטעי השירה והקריאה מפי מדריכי הבית וחברי תנועת הנוער, חמישה דוברים העלו זכרם של חברים קרובים להם.

רבקה'לה קרמר, ששירתה במטה הפלמ"ח ובציזבטרון, סיפרה על חבר שלה, פסח וולדינגר, ניצול שואה שלאחר פציעתו בדרך לירושלים עבר למטה הפלמ"ח ונהרג ב-28 ביוני 1948 מפגיעת כדור ביום הגעת "אלטלנה". בן 19 היה במותו.

יצחק ארד, "טולקה", פרטיזן, איש מחלקת הטיס והגדוד החמישי בחטיבת הראל, סיפר על חברתו מרים שחור, סיירת בגדוד השני בחטיבת הנגב שנפלה בקרב על הגנת צינור המים ליד קיבוץ גבולות ב-9 בדצמבר 1947. בת 19 הייתה במותה.

הענקת פרס על שם יוסי הראל

מימין, שרון הראל-כהן, יהודה ניני, אברהם בן-שושן, דנה כוגן.

שייקה גביש

הנוער בקידום ההעפלה והעלייה מצפון אפריקה לארץ.

בפרס השליש זכתה זיוה בראל-שושני על הספר לילדים "אפשר לצאת לדך! המסע של סבא ראובן" ועל תרומתה להנחלת תודעת ההעפלה לדור הצעיר.

בתעודת הוקרה זכה שי פרדו על מכלול פעילותו

האמנותית והחברתית כשחקן, כבמאי, וכיזם חברתי ועל תרומתו המיוחדת להשתלבותם של עולי אתיופיה בחברה הישראלית (בהמשך, במפגש שנערך בבית הפלמ"ח בהשתתפות מספר חברים, וביוזמה ברוכה של צחקי שריג, תמי פרי-פורת ונאוה בן-צור שאליה הצטרפה משפחת הראל, הוענק גם לו פרס כספי).

הזוכים בפרסים נבחרו על ידי צוות שיפוט שמנה נוסף על היו"ר בן-שושן שתי חברות - ד"ר שמחה גטהון ודנה כוגן - ושני חברים - בוריס מפציר ופרופ' יהודה ניני. **ארגון האירוע: פרלוד הפקות בע"מ. צלם: יורי רדז'בוב.**

בחודש יולי השנה, 68 שנים לאחר הפלגת אוניית המעפילים "אקסודוס-יציאת אירופה תש"ז" מנמל סט שבדרום צרפת, הקרב בלב ים בין המעפילים למשחתות בריטיות שנגחו בה, הגעתה לנמל חיפה וגירוש המעפילים לנמל המבורג בגרמניה, כיכבו "אקסודוס" ומפקדה האגדי יוסי הראל בקטעי סרטים באולם "מלווי השיירות" בבית הפלמ"ח. ההקרנה הייתה בערב שבו הוענק לראשונה פרס יוסי הראל, בנוכחות בני משפחתו, חברי פלמ"ח דוד והמשך, פעילי ההעפלה ומי שהיו מעפילים.

בטקס נישאו דברים נרגשים ומחכימים: יו"ר עמותת דור הפלמ"ח העלה בקצרה את זכר הימים בהם לא רק הארץ אלא העולם כולו נרעש מגירוש ניצולי שואה לגרמניה והפיכת "אקסודוס" לסמל ההעפלה כולה. הבן, דוד הראל, דיבר על אבא שהקדיש את מיטב שנותיו לעשייה למען מדינת ישראל ולא רק בשטח ההעפלה, כאשר לדבריו מאזינה גם אחותו, שרון הראל-כהן, תורמת הפרס שיוענק מדי שנה. יו"ר צוות השיפוט להענקת הפרס, האלוף מיל' אברהם בן-שושן שהיה מפקד חיל הים הזכיר את הפל"ם שמורשתו עברה חיל. וריגש במיוחד אורח הכבוד, השר יואב גלנט, שרבים תהו מה לו וליוסי הראל ול"אקסודוס". עד שבדבריו גילה כי משחר ילדותו גדל על סיפורי "אקסודוס" ממקור ראשון, מאחר שעם 4,516 מעפיליה נמנתה גם פרומה, אמו ניצולת השואה.

ואולם, גיבורי הערב העכשוויים היו הזוכים בפרס שכלל מענק כספי ותעודת, אנשים אשר תרמו ביצירתם להנחלת המודעות לפרקים חשובים בתולדות ההעפלה, העלייה והקליטה - ולא רק בתקופת שלפני הקמת המדינה: בפרס הראשון זכה הבמאי גד אייזן על סרטו "שם קוד - רפיח" ועל תרומתו להנחלת הידע וההבנה של מפעל ההעפלה בתולדות היישוב בארץ. בפרס השני זכה ד"ר אריה אזולאי על ספרו "נוער בסערה - תנועות הנוער היהודיות במרוקו" ועל תרומתו להערכת פעילותן החשובה של תנועות

יואב גלנט

דוד הראל

שי פרדו

זיוה בראל-שושני ובתה

אריה אזולאי

גד אייזן

חבר, חברה!

התקשורת בין העמותה לכיכר תהיה יותר מהירה, יותר זולה ויותר יעילה באמצעות דואר אלקטרוני. אם יש לך כתובת e-mail או שניתן להתקשר באמצעות אחד מצאצאיך, אנא הודיעו להנהלת העמותה בכתובת: hapalmach@walla.co.il

חבר, חברי!

זה הרגע האחרון לשלם את דמי החברות ל-2015!

אפשר לשלם: בהמחאה לפקודת "דור הפלמ"ח (ע"ר) ולשלוח בדואר לעמותת דור הפלמ"ח ת"ד 65080 ת אביב 61655002; או בכרטיס אשראי - פרטים בדוא"ל palmach.org@gmail.com

הלווים בפרס אלון הם שוחרי אחוות עמים

פעילי עמותת "אליפלט" וילדי חסותם. למעלה, יעל גבירץ

מימין, חבר השופטים - נעמי פולני, פרופ' עמרי ידלין, אל הרפז. משמאל, צחקי שריג, מפיץ ומנחה הערב. למעלה מימין, יצחק פרנקנטל

האחד הוא יצחק פרנקנטל, אשר בנו אריק, חייל בשריון, נחטף ונרצח ב-1994 ובידי החמאס. בצעד נדיר הקים האב השכול את פורום המשפחות השכולות הישראליות-פלסטיניות המנסה לקדם את ההבנה בין שני העמים לקירוב השלום. הגוף הציבורי הוא "אליפלט - אזרחים למען ילדי פליטים", עמותת מתנדבים המסייעת לילדי הפליטים בישראל, לדוגמה בדרום תל אביב, במטרה לחלץ אותם ממעגל המצוקה באמצעות הקמת גני ילדים ומועדוניות ואפילו בהשגת טיפולי שיניים. באולם ישבו נרגשים עשרות פעילים הקשורים בזוכי הפרס ובשמש דיברה יעל גבירץ, מנכ"לית העמותה.

אורחת הכבוד בערב הייתה שופטת בית המשפט העליון בדימוס, דליה דורנר, אשר נשאה דברים מרגשים אודות רוח הפלמ"ח, הכרזת העצמאות והקשר בין שני אלה לבין ישראל של 2015. השירה היפה של מקהלת הנערות "בת-קול" עם הסולנית נגה מורג ובניצוח ענת מורג - הוסיפה לוויית חן לערב המיוחד.

צחקי שריג

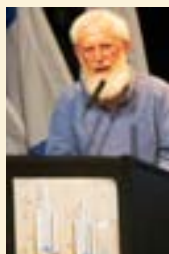
הטקס השנתי של הענקת "פרס יגאל אלון למעשה מופת חברתי-חלוצי" התקיים באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח. הטקס נערך זו הפעם ה-34, בציון 35 שנים למותו של יגאל אלון. באולם הסבו חברי פלמ"ח, ביניהם רבים שהכירו אישית את יגאל, המפקד השני של הפלמ"ח שהחליף את יצחק שדה והיה המפקד בתקופה המכרעת של מלחמת העצמאות. הכיר אותו גם אלעד פלד, יו"ר ועדת הפרס. בין הוותיקים ישבו חברים מדור ההמשך אשר גדלו על סיפורי הוריהם שהעריצו את מפקדם. וישבו שוחרי פלמ"ח רבים.

לראשונה בתולדות הפרס נכחה הפעם גם נציגות מרשימה של צה"ל, כ-35 מדריכות ומדריכים מבית-הספר לשריון. חבר השופטים מנה את פרופ' עמרי ידלין, אל הרפז ונעמי פולני והם קראו את ההנמקה לקביעת הזוכים והעניקו את הפרסים לאדם אחד ולגוף ציבורי אחד.

כן, היו פליטים יהודים במלחמת העצמאות

שייקה גביש

זאב לכיש

נורית כהן-ליונובסקי

בליווי הקרנת מסמכים שתיעדו את פרשיות הפליטים היהודים במלחמת העצמאות. פרופ' זאב צחור הרצה על הפינוי מקיבוץ רמת הכובש. והיה גם היבט אקטואלי מאד, על 14 השנים האחרונות בהן פונו או נטשו רבים את ישובי עוטף עזה המופגזים, כפי שהעלה בדבריו אלון שוסטר, יו"ר המועצה האזורית שער הנגב.

שייקה גביש, יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, דיבר על מקרים בהם נתקל במלחמה. זאב לכיש, מנהל בית הפלמ"ח הנחה את הערב ושיבח את המחקר שבחים מנומקים. ו"חבורת שהם" בניצוח מוטיקה של הזכירה את התקופה בשירה.

ההיו מקרים אלה בגדר פינוי? עזיבה? בריחה? משפחות שנאלצו לנטוש את בתיהם בנבול יפו והתגוללו במרכז תל אביב. ילדים שפוננו מנירים, ממנרה ומקיבוצים מותקפים אחרים ושוכנו במבנים ציבוריים בעורף כשכל הארץ הייתה חזית. חברי שער הגולן אשר נטשו למשך שבוע את קיבוצם המופגז קשות על ידי הסורים. אלה פרשיות מעטות מיני רבות שלא זכו לתיעוד היסטורי מקיף, עד אשר פורסם השנה ספרה של ד"ר נורית כהן-ליונובסקי. במסגרת ערבי "מסביב למדורה" מועדון התרבות של בית הפלמ"ח, נערך מפגש מעניין בו נישאו הרצאות מחכימות. מחברת המחקר הרצתה

אלון שוסטר

זאב צחור

סיורים והצדעה ליצחק רבין של חטיבת הראל

העוולה היהודי אשר רצח ראש ממשלה בישראל, שהיה יליד ירושלים, מח"ט הראל במלחמת העצמאות ורמטכ"ל צה"ל משחרר הרובע היהודי והכותל המערבי שנפלו בתש"ח. הוא הצדיע ללוחמי הראל על לחימתם. נשאו דברים גם עמוס חורב ודני קרוון ואת ה"זכור" קרא רס"ן יוני אמיר, קצין בחטיבת המילואים הראל של היום ובנם של הורים ששירתו בגדוד הרביעי. חיים גורי נשא דברים ודקלם את שירו של נתן אלתרמן "דבר מבקיעי הדרך" והזמרת מיטל טרבלסי שרה את "הו, רב-חובל" הבלתי נשכח. אני מבקש לציין כי שעות אחדות לאחר הטקס כתב מח"ט הראל של היום אל"מ חגי עמר על רשמיו מהיום הגדוש אירועים ובין השאר:

נשיא המדינה ראובן ריבלין והקהל בגן הראל

הראל בפרט. דני קרוון וצבי דקל, מתכנני האתר, הסבירו על האנדרטה. והמדריכים שמעו ממקור ראשון על החטיבה בשיחות עם לוחמים, ביניהם ישכה שדמי, עמוס חורב, מוטקה בן-פורת ואחרים.

כתב וצילם אסף סלע

ערכנו שורת אירועים לציון 20 שנה לרצח יצחק רבין, ראש ממשלה, רמטכ"ל ומפקדה הראשון של חטיבת הראל-פלמ"ח. בשלב ראשון הייתה השתלמות של כ-40 מדריכי טיולים לידיעת הארץ אותו ארגן ב"ס שדה כפר עציון, בהשתתפות ב"ס שדה שער הגיא, וכ-20 מפקדים במילואים מחטיבת השריון 10 הנושאת את השם חטיבת הראל. תחילה הם פקדו את בית העלמין הצבאי של הראל בקריית ענבים והאזינו לחנוך קוסובסקי איש החבלה מהגדוד הרביעי שהשתתף בשיירת נבי דניאל, בכיבוש הקסטל, בקרב נבי סמואל ובקרבות רבים נוספים. משם עברו המדריכים למנזר סנימון בקטמון, שם למדו על הקרב מפי מפקד הקרב אליהו סלע ("רעננה") ומ"כ בקרב יגאל נאור. לבסוף הגיעו לגן הראל בירושלים, שם הצטרפו לוותיקי פלמ"ח ודור ההמשך בכלל ומחטיבת

אליהו סלע ("רעננה") מסביר למדריכים על קרב סן-סימון בקטמון

חנון קוסובסקי וקהל המדריכים ליד האנדרטה בקריית ענבים

"זכות גדולה היא להיות עם מפקדי החטיבה בעבר, שאומץ ליבם לא עזבם... במקום כזה וביום כזה, בטוחני כי מהראל עד הראל לא הייתה כהראל, וכמו שכתוב בהמנון הפלמ"ח, 'ראשונים תמיד אנחנו'."

לאחר מכן נערך הטקס לציון 20 שנה לרצח רבין, בהנחיית "רעננה". בכיר הדוברים היה מי שחתם את הטקס, נשיא המדינה רובי ריבלין, בעצמו איש ירושלים היודעת מה היא חבה לחטיבה. הנשיא אכן העלה על נס את חשיבותה של חטיבת הראל במלחמת העצמאות, הוקיע את הרוצח בן

ועדה סרני עם תלמיד חכם שלומד "מסביב" על עלילות הראל

שלושה לוחמים - מוטקה בן-פורת, ישכה שדמי ואורי ביידיץ'

שתי לוחמות - ריבה"ה רוזנר ועדה סרני

"רוח הפלמ"ח קיימת וחזקה גם היום"

באירוע החגיגי לציון 75 שנים לפלמ"ח פכשנו את לוחמי הארגון שמתגבעים לדעות ושזתפות הגורל. מה יש לרדו של היום ללמוד מהפלמ"ח של אז?

7 ערוץ
www.inn.co.il

יצ'ק גרשטינקי: י"א באבול השנ"ה, 15/10/2008 ע"פ

ynet
ישראלית

לרגל 75 שנה לפלמ"ח נחשפים הפרוטוקולים שמתארים את הסערה סביב הכנס הראשון לאחר פירוק. למרות פקודה ישירה מהרמטכ"ל, הלכו לכנס הקצינים הצעירים רבין, דוד אלעזר, חיים בר לב וצבי זמיר. איר הסבירו זאת?

הכנס שודר בראש השנה בערוץ 2 וגם כלי תקשורת אחרים שלחו כתבים וצלמים לכנס, ראינו אנשים ברחבת היכל התרבות ובמבואה והוסיפו ראינות בבתייהם של חברות וחברי פלמ"ח. מראיינים בכירים דוגמת לונדון וקירשנבאום, אילנה דיין, כרמלה מנשה, דן מרגלית, עודד בן-עמי, בן כספית, נחמה דואק ואחרים שוחחו עם אנשי פלמ"ח מפורסמים שהיו לימים בכירים בצה"ל, במשק ובאקדמיה וגם עם חברים מן השורה, עם היסטוריונים וסופרים. מאיר שליו כתב על הפלמ"ח, בעיתון "הארץ" הופיע עמוד שלם שכתב עופר אדרת. פינות ברדיו כגון "רגע של עברית" ו"הפסקול של המדינה" ציינו פן זה או אחר של הפלמ"ח. בשעות של שיא הרייטינג ובשער של מגזינים וגם בשעות הלילה אצל מושיק טימור. בגל"צ וברשתות אל"ף ובי"ת. בערוצים 7 ו-10 ו-20 והיכן לא. ב"מעריב" וב"ידיעות אחרונות", ב"ישראל היום", ב"במחנה" ובאתרי אינטרנט דוגמת WALLA ו-Y-NET, ובטח החסרנו חלק ניכר מהכיסוי התקשורתי. חלקם השקיעו ביותר מסתם ראיון, העלו איש פליים בכתבה מצולמת על סט"ל בחיפה והסיעו לוחמת פלמ"ח לפנישה עם לוחמות גדוד "קרקל" בדרום.

מי שעבד בתקשורת מבין שבהתחלה היה צריך "לעבוד עליהם", לשכנע, להציע נושאים, סיפורים ואנשים אטרקטיביים. ההצלחה "למכור" את הפלמ"ח הייתה קשורה ביוזמות, בקשרים וב"נדנדו" ולהצלחה היו בעיקר שתי אמהות: אשת יחסי הציבור של "נוהר הפקות" עפרי אליהו וחברת ההנהלה של עמותת דור הפלמ"ח אסנת מרדור מדור ההמשך. לנוכח ההצלחה וככל הנראה העניין שגילו צרכני התקשורת, קרה הבלתי האמן: החלה תחרות בין כלי התקשורת, הם הם שהציפו אותנו בפניות למסור להם סיפורים אנושיים, פיקנטריה, שמות של מרואיינים. והיו כלי תקשורת שממש יצאו מגדרם, הקדישו יותר מפעם אחת זמן שידור וכתבות בעיתון. בעמודים אלה תראו חלק מהתוצאות.

ISRAEL DEFENSE

הפלמ"ח בכנס מרגש ומרשים בהשתתפות מאות ותיקי הארגון המחתרתי של ההגנה שפעל בשבע השנים האחרונות של המנדט הבריטי (1941-1948). בכנס הראשון ב-1949 היתה סערה ממשלתית בעניין השתתפות קציני צה"ל בארוע. אפרים לפיד מזכיר ומשתתף.

אלוף במיל' שלמה גזית

"לפקודה תמיד אנחנו - ב'48' וגם הערב"

הערכ יתקיים בבנימל התרבות
שחלל אביב בנג הפלמ"ח - צבא
המדינה היהודית שבירדן. הוא שנוא
בנגל המדינה העירייה כחודשים הראשונים
לחלום המדינה. המדינה העירייה
העירייה העירייה העירייה העירייה

על צד שמאל On The Left Side

© 2008 The Authors
Journal compilation © 2008 Blackwell Publishing Ltd

פלמ"ח

האדם הנקרא "ישראל" הפך להיות "ישראל" (חז"ל), בעבר ראש אהל
 והוא הנקרא "ישראל" הפך להיות "ישראל" (חז"ל), בעבר ראש אהל
 זה היה המנהיג של כל עם ישראל למשך שנים.

המהדורה המרכזית של ערוץ 10 הפגישה את לוחמת הפלמ"ח נעמי עורב עם חיילות מגדוד קרקל בצה"ל. ואילו בתוכניתם של לונדון וקירשנבאום (שנפטר כמה שבועות לאחר מכן) סיפר פרופ' יחיעם ויץ על הפלמ"ח ומיבצעיו.

הכתבת רינת ספיק ראינה חברים בביתם, בבית הפלמ"ח ובמפגש בהיכל התרבות.

חדשות בן עזר
מכתב יחיאל חניס סאת סופר נידח
ביליון זה יועלה בקרוב לארכיון חב"צ

אתרים ועיתונים דיגיטליים הקדישו תשומת לב מיוחדת לפלמ"ח לרגל הכנס. דייויד סלע, יו"ר המועצה לקידום המורשת הישראלית ועורך "נוסטליגיה אונליין" ערך ערב הצדעה לפלמ"ח, שיריו וסיפוריו במסגרת "מספרי סיפורים" וכתב מקאמה - שיר הלל לפלמ"ח בעיתונו.

והסופר אהוד בן-עזר, העורך עיתון דיגיטלי, פרסם בעיתונו כתבה גדולה מאת חבר הפל"ם ברוך (בוטרוס) תירוש ושיר מוקדש לפלמ"ח מאת פרופ' יוסי גמזו.

ערוץ 2 שידר את הכנס בראש השנה, וראיון עם שייקה גביש בתוכנית "שש עם עודד בן-עמי" בו הוקרנו קטעים מפעילות הפלמ"ח וממלחמת ששת הימים בה שייקה היה אלוף פיקוד הדרום.

במחנה

שבועון צה"ל מפרסם מדי פעם כתבות על לוחמי ולוחמות הפלמ"ח (ראו עמוד 18) ועשייתם במלחמת העצמאות. לקראת הכנס הקדיש כפולת עמודים בהם ראינה נגה ארצי את אלעד פלד, שייקה גביש, פני וינשטין ותהילה עופר.

גלי צה"ל הקדישו מספר תוכניות לכנס הפלמ"ח ובין השאר ראינה אילנה דיין את שייקה גביש ואת תאל ערן, נב, דור המשך לחברי פלמ"ח.

עמוס חורב התראיין בתוכנית "ערב חדש" לרגל הכנס.

רבים הגיבו בפייסבוק על אירועים ואנשים קשורים בכנס הפלמ"ח. גם עיתונאים כתבו, לדוגמה מנשה רז, עופר אדרת מ"הארץ" ואריק בנדר, הכתב הפרלמנטרי של "מעריב" שפרסם גם אוסף של מילים וביטוי סלנג שמקורם בפלמ"ח.

התקשורת ולראיונות ולכתבות בנושאים קשורים בצה"ל.

לפני הכנס, במהלכו ולאחריו העביר דובר צה"ל דיווחים שוטפים לאתר צה"ל ותיאם וזנעה לבקשות כלי התקשורת לראיונות ולכתבות בנושאים קשורים בצה"ל.

ותיק הפלי"ם עולה על סטי"ל: "איזו עוצמה".

תחת כותרת זאת פורסמה באתר כתבה מאת אחיה ראב"ד עם כמה תמונות שצילם מוחמד שינאווי, על אירוח לוחם הפלי"ם יהודה בן צור על סטי"ל ופגישה עם לוחמי חיל הים של היום. בין השאר נכתב: "ההתרגשות ניכרה היטב על פניו של יהודה בן צור. איש הים הוותיק, שיחגוג עוד מעט את יום הולדתו ה-89, טיפס בקלילות מרשימה על ה"גאנג-וויי", גשר העלייה לסיפון ספינת הטילים אח"י חץ, מלווה בהצדעה ובשריקה מסורתית של חיילי הספינה".

ב"מעריב" הופיעה גם כתבה בכותרת "פינת יצחק שדה" בטור של בן כספית שכתב, בין השאר: "הפלמ"ח היה פעם חלון הראווה של הישראליות. רוח הפלמ"ח היא הרוח שהקימה את המדינה. הארגון היה זרוע צבאית מיוחדת של "ההגנה" בשנים שלפני הקמת המדינה ואחד הכוחות הלוחמים המרכזיים של עם ישראל במלחמת העצמאות. בשיאו, היו בפלמ"ח כ-6,000 לוחמים (שליש מהם לוחמות), מהם נפלו בקרבות 1,168. אחוז שאין לו מקבילה בשום ארגון צבאי ישראלי אחר. אם נשווה את זה לימינו, הרי שמדובר בעשרות אלפי לוחמי צה"ל שיהרגו בכ-13 שנות פעילות. מדהים".

ישראל היום

נוסף על כתבות על הפלמ"ח, העיתון פרסם ידיעה על הכנס שהיה, מאת הכתבת הצבאית לילך שובל. כותרת הידיעה הייתה: "75 שנה לפלמ"ח: שילוב בין מנהיגות לרעות", ציטוט מפי הרמטכ"ל ר/א גדי איזנקוט. בידיעה צוטט גם נשיא המדינה ראובן ריבלין וצוינה נוכחות ראש האופוזיציה יצחק הרצוג.

וואלה NEWS

75 שנה לפלמ"ח: "לא יהיו עוד הרבה הזדמנויות לחגוג"

הכתב אמיר תיבון ראיין את רפי איתן וציטט מפיו, בין השאר: "הארגון הוא זה שהחדיר לצבא את החשיבה מחוץ לקופסה".

בכתבה על עמוד שלם מאת עופר אדרת תואר הכנס ורואיינו חברי הפלמ"ח תהילה זאב עופר. במהדורה הדיגיטלית היו תמונות לרוב. בין השאר נכתב: "בעמותת דור הפלמ"ח מתגאים בשישה רמטכ"לים, 40 אלופים ו-80 תא"לים ואל"מים שצמחו משורות הארגון. לצדם, יצאו ממנו 100 פרופסורים, 22 חתני פרס ישראל ו-25 אנשי רוח ותרבות בולטים (...). מי שנזקק לסימן לזמן שחלף יכול היה למצוא אותו במבט חטוף על האולם הגדוש. יפי הבלורית והתואר כבר הגיעו לגיל בו הם נזקקים להליכון, לכסא גלגלים ולמטפלת". אשר לקריקטורה שפרסם העיתון, תגובה ליוצרה, בפייסבוק, מאת גל מוברמן: "מה שבידרמן לא תופס, זה האש שבפנים".

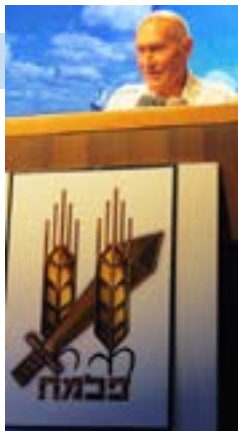
התוכניות השונות של קול ישראל ברשת ב, הטוען למיליון מאזינים ביממה, כמו התחרו ביניהן בכיסוי פן זה או אחר של הפלמ"ח לרגל הכנס שציין 75 שנה להקמתו. ולא רק פעם ביום שידרו, אלא במספר שידורים חוזרים, בשעות שונות של היממה. אין-ספור פעמים הושמע המנון הפלמ"ח שבקע מבתים וממכונות. הנה לקט מהשידורים:

בתוכנית "רגע של עברית" ששודרה מספר פעמים ביום שוחח העורך מנחם פרי עם איש הפלמ"ח יהודה זיו, חוקר ארץ-ישראל. יהודה סיפר כיצד ומתי עוצב סמל השיבולים והחרב, "לעבודה ולהגנה", ומה משמעות המילים "פלוגות מחץ" שמהן הורכב שם הפלמ"ח. גם התוכנית "רגע אחד - הפסקול של המדינה" בעריכת איזי מן שודרה מספר פעמים ביום וסיפרה על הפלמ"ח ותורמתו המכרעת במלחמת העצמאות להקמת המדינה. יצחק נוי ויתר פעם על תוכניתו הרגילה ("שבת עולמית") עשה מין "שבת ישראלית", בה אירח לשיחה ממצה על הפלמ"ח את ההיסטוריון מנחם מיכלסון ואת אנשי הפלמ"ח אלעד פלד, תהילה עופר ויצחק טישלר.

בתוכנית הלילה "שישי אישי עם משה טימור" העוסקת בסיפורים ושיחות מן העבר בארץ ובעולם, התארח איש הפלי"ם ברוך תירוש ("בוטרוס"). בשיחה ממצה הוא סקר את תולדות הפלמ"ח, ערכיו, פעילותו בהעפלה, בהתיישבות ובמישור הצבאי שהוביל לניצחון במלחמת העצמאות. כן קרא לבקר בבית הפלמ"ח המנציח את המורשת. בתוכניתה "עולים על ב עם כרמלה מנשה" היא ראינה ארוכות את זוג חברי הפלמ"ח תהילה זאב עופר.

כנס 75 שנה לפלמ"ח

שייקה גביש
צילום: אלדד חרובי

דבר יו"ר עמותת דור הפלמ"ח

אדוני הנשיא, הרמטכ"ל, ראש העיר תל אביב, אורחים נכבדים, פלמחניקים, פלמחניקים, בנות דור ההמשך, הורים, אחיות ואחים, משפחות שכולות,

אנו חוגגים היום 75 שנים להקמת הפלמ"ח. הייתה זו היצירה הייחודית של עם ישראל, של ה"הגנה", של דור תש"ח. צבא של מתנדבים, צבא המקיים את עצמו בעבודה, צבא מחתרת הכפוף למוסדות הישוב. צבא אשר משימתו הגנה על מדינת ישראל שזה אך הוקמה.

אין דומה לפלמ"ח במדינות אחרות, זו יצירה ייחודית אשר תרומתה לעם ישראל הייתה: ניצחון והבסת צבאות ערב; אבטחת הגליל המזרחי, ירושלים והנגב ולמעשה - כל הארץ; ערכי לחימה ושיטות לחימה; מנהיגות ודוגמה אישית; התנדבות ואהבת הארץ; דבקות במטרה; ומעל הכול - חברות, רעות, והקרבה להשגת משימות הדור.

הפלמ"ח הצמיח דור של סופרים ומשוררים שיצרו את התשתית הרוחנית של הפלמ"ח ולוחמיו.

לא לבדנו נלחמנו. היינו חלק מן ה"הגנה" ומצבא הגנה לישראל. קלטנו ושילבנו את ניצולי השואה ולוחמי הגח"ל עם בני הקיבוצים, ההכשרות

המגויסות ובני המושבים, המושבות והערים. רבים נפלו בקרב - להם אנו חייבים את חיינו. עיינו נשואות לדורות הבאים שעל בסיס מורשתנו יזכו את עם ישראל בהישגים מופלאים, באומץ, ביוזמות ובצניעות: לתת ולא רק לקבל. רוח הפלמ"ח ולוחמיו יזכרו לעד בדפי ההיסטוריה של מדינת ישראל שלנו. אדוני הנשיא, לפני למעלה משבעים שנה עמדת בשורות של תשע פלוגות הפלמ"ח הראשונות בכנס הגדול שהתקיים במעיין חרוד, עומד ומאזין לדברי מפקד הפלמ"ח יגאל אלון. כיום אני עומד כאן ועכשיו, אחרי שירות ארוך בפלמ"ח ואחר כך בצה"ל, היום - כבר בדרגת אלוף. ואני מזמין אותך, הנשיא, לשאת את דברך לציבור הנפלא שהתכנס כאן לכנס העשירי של הפלמ"ח. כבוד גדול לנו לארח אותך, בתום שנה לכהונתך כנשיא, ואני חש שרבים מערכינו ויסודות מורשתנו הינם גם נחלתך שלך.

כנס 75 שנה לפלמ"ח בהיכל התרבות צילום: תמי פרי-פורת

כנס הפלמ"ח במעיין חרוד צילום: ארכיון הפלמ"ח

מדברי ראש העיר ת"א-יפו הון חולדאי

ראש העיר חולדאי
צילום: תמי פרי-פורת

רון חולדאי, ראש העיר תל אביב-יפו, שנולד וגדל בקיבוץ חולדה, היה ילד בן ארבע בתש"ח, כאשר פונו ילדי הקיבוץ המותקף. הוא גדל והתחנך על סיפור "דרך בורמה" שפרץ הפלמ"ח וראשיתה בקיבוצו ועל "שיירת חולדה" שיצאה מקיבוצו בליווי אנשי הראל להביא אספקה לירושלים. "בפלמ"ח יש לנו מודל לחיקוי וגם אחרי 75 שנה הוא ממעביה של הישראליות", אמר והעלה על גס את רוח ההתנדבות, את אופי המנהיגות, היוזמה ושאר ערכי הפלמ"ח, אשר היו "הנשק הסודי שבו הצליח הפלמ"ח לנצח ולהכריע במערכה במלחמת העצמאות". וכראש העיר בה שוכן בית הפלמ"ח, לא שכח לציין שזה המוזיאון היכול להתגאות בהיותו הראשון במניין המבקרים בו מכל 12 המוזיאונים של משרד הביטחון.

מדברי הרמטכ"ל ר/א גדי איזנקוט

הרמטכ"ל איזנקוט צילום:
אלדד חרובי

בדבריו אמר הרמטכ"ל ר/א גדי איזנקוט בין השאר: "הפלמ"ח מייצג יותר מכל את השילוב שבין מנהיגות לרעות". הוא סיפר כיצד אי-אפשר שלא להיענות לבקשה קשורה בפלמ"ח: שייקה גביש, שהיה מפקד חזית הדרום במלחמת ששת הימים כאשר הרמטכ"ל היה ילד בן שבע, ביקש כי עם פירוק חטיבת 11 בצה"ל שנשאה את השם והסמל של חטיבת יפתח, לא ייעדר שם החטיבה מצה"ל. איזנקוט נענה וברצון לבקשה: "התחייבתי ותהיה חטיבה 11 צה"לית עם המסורת של חטיבת יפתח". הוא דיבר על הערכתו לפלמ"ח "שבתעוזתו ובזיעת אפיו עמד בפרץ במלחמת העצמאות והניח את היסודות למדינה". ועל כך, בשמו ובשם צה"ל סיים: "כולנו מצדיעים לכם!"

ראובן ריבלין
צילום: אלדד חרובי

הציונית. משמעותו הראשונית הייתה גאולת העם היהודי במסגרת של מדינה ריבונית בארץ-ישראל. בעוד שבתנועה הציונית הממלכתיות הייתה חלום, אצל בן-גוריון היא הפכה לפרוגרמה פוליטית. הממלכתיות נעשתה לאידיאולוגיה של מעבר - מגולה ויישוב למדינה ריבונית.

יקירי ומכובדי, מהימים אז אני רוצה לעבור לימינו-אנו. החברה הישראלית בת זמננו, חברת הנכדים והנינים שלכם, משנה את פניה ללא הכר. לא מזמן נשאתי דברים בכנס הרצליה, על ארבע הקבוצות המרכיבות היום את מרקם האזרחות הישראלית - חילונים, דתיים לאומיים, ערבים וחרדים. קבוצות אלה, אם נרצה או לא נרצה בכך, הולכות ומשתוות בגודלן ובמשמעותן. ומתוך כך הולכת ומתעצבת לה ממלכתיות ישראלית חדשה. רבים חוששים מן הממלכתיות הזו, אולם היא נושאת בכנפיה גם תקווה גדולה - תקווה ישראלית חדשה.

מנגד, צומחת בשנים האחרונות תופעה מסוכנת, שעד היום טרם זכתה לטיפול הראוי לה. כוונתי לאותן התארגנויות אלימות ששמו להן למטרה למוטט את מדינת ישראל ולהשליט תחתיה משטר מקביל, המתיימר בשקירות לקרוא לעצמו "ממלכה יהודית". כנגד אלה שמבקשים להביא את קיצו של המפעל הציוני באלימות, בכיתתיות, בתחושת עליונות - גזעית או מגזרית - עלינו להיאבק בכל הכוח. עלינו להיאבק באויבי הממלכתיות בכל כוחה הריבוני של המדינה. עלינו להיזכר באותה אמת פשוטה שבן-גוריון כה היטב ליישם:

אם מדינה מבקשת ריבונות אין היא יכולה להפריט את המאבק המזוין לקבוצות ומגזרים בתוכה. ואחת היא, אם קבוצות אלה שוחרות טוב או חורשות רע.

חברות וחברים. בתולדות הקמתה של מדינת ישראל, קשה לחשוב על קבוצה נוספת, מלבד הפלמ"ח, אשר מתוכה יצאו משרתי ציבור כה רבים: ראש ממשלה, רמטכ"לים, אלופי פיקודים ומפקדי חילות, ראשי שב"כ,

"בתולדות הקמתה של מדינת ישראל, קשה לחשוב על קבוצה נוספת, מלבד הפלמ"ח, אשר מתוכה יצאו משרתי ציבור כה רבים: ראש ממשלה, רמטכ"לים, אלופי פיקודים ומפקדי חילות, ראשי שב"כ, מוסד ועוד."

מוסד ועוד. דווקא פירוקה של "נבחרת" הפלמ"ח בחודש נובמבר 1948, פירוק שכאב וקומם רבים-רבים, הוא שסלל את הדרך לתרומה הכבירה שהרים הפלמ"ח למדינה בבניינה. הוא שאפשר לרבים כל כך מאותם צעירים להפוך למנהיגיה של מערכת הביטחון ושל ישראל כולה.

"אין יפה מחנכם הצנוע" כתב אז אלתרמן באותו הפזמון הנודע. ואני מבקש להוסיף על דבריו: יפה הוא חגכם, כיון שהוא צנוע. צניעות זו איננה דלות. היא צניעות של ענווה. ענווה המכירה כי מעשיה נעשים לשם הכלל כולו - העם בישראל, על כל חלקיו ושבטיו. ענווה הנכונה להקריב את הקורבן הגדול מכול, התפרקות והשתלבות למען דרור האומה. תודה לכם, היו ברוכים.

מלאכה לא פשוטה היא זו, לשאת ברכה לפלמ"ח ולפלמחניקים ביום חגם. כבר אלתרמן עמד על קושי זה, וכך כתב ביובל השביעי להיווסדו של הפלמ"ח, 7-ב מאי 1948: "מה נשיר עליהם, מה נשיר? / הם עושים זאת יפה מאיתנו; / בעצמם הם כותבים להם שיר / ואפילו ספרים כבר נתנו."

מכובדי. לא זמן רב חגג הפלמ"ח את יובלו השביעי. חמישה חודשים לאחר היובל השביעי להיווסדו, ב-7 בנובמבר 1948, הורה בן-גוריון על פירוקו של הפלמ"ח והטמעת יחידותיו בתוך צה"ל. שבע שנים וחמישה חודשים התקיים הפלמ"ח לפני שפורק ושולב בצה"ל.

היום, 75 שנים להקמת הפלמ"ח, אני רוצה לדבר איתכם על משמעותם של אותם ימים קשים - משבר פירוקו של פלוגות המחץ. היו שטענו, כי החלטת בן-גוריון לפרק את הפלמ"ח הייתה החלטה פוליטית. פירוק הפלמ"ח, לדעתם, היה שיאם של מאבקי כוח בתוך הציונות הסוציאליסטית, מאבקים שנבעו מרצונו של בן-גוריון לחסל את מה שהוא כינה כצבא הפרטי של מפ"ם והקיבוץ המאוחד. זו הסיבה, כך הם מסבירים, שהוא התקשה למצוא תפקיד הולם למפקדו האגדי של הפלמ"ח: הלוחם והאסטרטג - יצחק שדה. יצחק שדה, "הזקן" שהיה כדברי הבלדה המפורסמת "חבר בגדוד העבודה והוא היה לאגדה". דמות נערצת בעיני כל ילד ונער בישראל, מודל לחיקוי ולהערצה. ממייסדי הפלמ"ח. מפקדו הראשון. וחסיד האסטרטגיה של ההגנה הגמישה, אסטרטגיה שהדגישה שכדי להגן על עצמן אתה צריך להיות נייד וגם לתקוף. הוא היה זה שפיקד על קרב משמר העמק נגד קאוקגי וכוחותיו, והצליח למנוע את כיבוש חיפה ולגרורם לנסיגת צבאו של קאוקגי, ובכך לקבוע שלב חשוב בניצחון במלחמת העצמאות. יצחק שדה, סמל לכולנו. כחניכו של ז'בוטינסקי, איני שייך לאף אחד מן הצדדים באותו ויכוח. אך דווקא כבית-ריסע, כאח ללוחמת אצל וכבן למי שטיפלה במסירות בפצועי האצ"ל - אני מבקש לשוב לאותם ימים בשנת 48, אז פורק הפלמ"ח, פורקו האצ"ל והלח"י, ונוסדה - הממלכתיות הישראלית.

בן-גוריון היה איש עקשן, קשה, ריכוזי ורגזן. קשיות העורף שלו פירקה את הפלמ"ח, הביאה לנקיטת יד קשה מול ארגוני "הפורשים" ולהפגזתה של ה"אלטלנה", הפגזה שבעבעה בתוכי כנער צעיר. ואולם, לא בשם הכוח פעל בן-גוריון. לא קשיות העורף היא זו שהניעה אותו. הייתה זו הממלכתיות הישראלית, שבשמה תבע בן-גוריון לפרק את הפלמ"ח. להעמיד אולטימאטום בפני "אלטלנה", ולהכריז כי מי שלא ייכנע למוסדות המדינה לא יהיה שותף בה. בעבור בן-גוריון, מושג הממלכתיות היה תמציתה של ההשקפה

הנשיא, איש בית"ר ונצר למשפחת אצ"ל, כמו אנשי הפלמ"ח וצאצאיהם, שר ולא החסיר אף מילה מהמנון הפלמ"ח, היו זמנים, מטביב למדורה, את שיר הרעות ועוד.

הבמה, השורות הראשונות והחברים מן השורה

מיהו מי

עמוס מוסנזון, עם שלט קרטון תלוי על חזהו מחפש חברים מהכשרת גבת. איזה מוסנזון הוא זה? בטח אח של יגאל מוסנזון, דומה לו. מה? אחיין? וגם הוא סופר? אז אתה אומר שהיה בגדוד הראשון בחטיבת יפתח-פלמ"ח. וראש האופוזיציה, בוז'י, מה הוא עושה כאן בשורה ראשונה, פוליטיקאי שבא להיראות? מה? אה, כן. מתברר שיצחק הרצוג הגיע בתור "הבעל-של", כי אשתו מיכל היא דור המשך, בת של שאול פינצ'וק מפלוגה ו' שהיה אחר כך קצין בכיר בצה"ל. טוב, הבנתי. נכון, גם הרמטכ"ל הקודם, בני גנץ, הוא בן של איש פלמ"ח, נחום גנץ שהיה ניצול שואה, מעפיל, איש גח"ל שהגיע ארצה חודשיים לפני הקמת המדינה והתגייס לחטיבת הנגב.

ומה רצית, שאת אלה לא יושיבו בשורות הראשונות? ודני קרוון שתכנן את האנדרטאות של חטיבת הנגב וחטיבת הראל, והסופר מאיר שלו, והעיתונאים, ואת אלה שהיו מפקדים מהוללים בפלמ"ח ואחר כך אלופים בצה"ל - כן, ואת המפורסמים עם ובלי מירכאות - את אלה יושיבו בשורות האחרונות של היכל התרבות? טוב שאין לך טענות לבני רובי ריבלין, גדי איזנקוט ורון חולדאי. אתה מודה שזה היה יופי של כנס. אז למה אתה נרגן משום שהיית מראשוני הפלמ"ח וישבת בשורה האחרונה בצד.

טוב, אז החלטנו: בשני העמודים האלה לא יהיו שמות של היושבים באולם גם לא של הלהקות על הבמה. לא של אנשי השורות הראשונות ולא של האנשים מן השורה. את מי שתזהו - תזהו. אולי את עצמכם. העיקר שהיינו כלנו בכנס נפלא שלא יישכח מליבנו ומלב צאצאינו שבאו איתנו. להתראות בכנס הבא!

ת.ע.

ג.ב. נציין רק את שמות המופיעים בראיונות וחלק מהמופיעים על הבמה. צילום: רוני אבירם (הקלטת הכנס), תמי פרי-פורת, אלדד חרובי

מימין, אליהו סלע ("רעננה"), רפי איתן, חיים גורי, צביקה זמיר ושייקה גביש על תורת לחימה ומוסר בפלמ"ח ומאיר דגן על לקחי המוסד ממסע הערבי הפלמ"ח

הבמה, השורות הראשונות והחברים מן השורה

מימין, גאיה ממן הפליאה לשיר, ולאדי בליברג שר "קטיושקה" רוסית ועברית, רוני דותן בחידון ידע, צ'יזבטרון עם רבקה'לה ולהקה צבאית, שלמה בר-אבא כ"יאצק"

מראש. מי שראה אותם בעבודתם בימים שקדמו לכנס יכול היה רק להתפעל. והיו המתנדבים שריכוז יחיעם חורב ליום הכנס. וברוך תירוש שהכין את שלטי היחידות במבואת היכל התרבות. היו שכיוונו והיו שישבו בקופות עד הרגע האחרון במקום ליהנות ממפגש עם חברים. נזכיר את המתנדבות המסורות: דליה פלד, דרורה רבינוביץ, אביבה שץ, שירי ארליך, ענת גלילי-בלום ובנה, יעל לוי-סער, דיתה בר-יוסף ואחרים אשר מראש נתנצל אם ייעדר שם זה או אחר משום שלא נמסר לנו.

לידיעת קוראינו: בקרוב ניתן יהיה לרכוש בעמותת דור הפלמ"ח את הדיסק עם מלוא צילום הכנס

הצוות מנה את יו"ר העמותה שייקה גביש, רבקהלה קרמר, אסנת מרדור, אלדד חרובי, זאב לכיש, שירי פרסול, דנה כוגן ויחיעם חורב. ואסנת הראל. בשלבים האחרונים עמדה אסנת במשימה בלתי אפשרית - התמודדות רשות הדואר. אלפי אנשים הזמינו מקומות, שלחו צ'קים והמתינו עד בוש לכרטיסים. טילפנו ופיקססו ורטנו - על מי? לא על רשות הדואר, אלא על אסנת המזכירה ועל רבקהלה חברת ההנהלה המבלה שעות רבות במשרד העמותה. השתיים, ובעיקר אסנת האמורה לעבוד בחצי משרה, ואפילו שייקה, השוו רשימות של מזמינים ששלחו צ'קים והיה צריך לסמוך רק על המילה שלהם. הם הכינו כרטיסים חלופיים לאותם המקומות באולם שנקבעו במקור, עמדו בלחץ בקשות לכרטיסים למרות שלא הזמינו

כל מי שנכח בכנס ל-75 השנים לפלמ"ח, וכל מי שקרא, או ראה, או שמע בתקשורת על הכנס, קיבל תבשיל מוכן וטעים להפליא. אבל כל מי שהגיש אי-פעם תבשיל שהכין, יודע מה רבה ומרוכבת ההכנה. ההחלטה מה להכין, רכישת מרכיבים, מלאכת בישול, או אפיה, או טיגון ולבסוף - ההגשה. ולא תמיד יודע הטועם המלקק שפתיים מה רבה הטירחה שהושקעה. לא גרבה בתיאורה, אבל יש קבוצת אנשים שמגיעה להם הערכה רבה. מצד אחד המתנדבות והמתנדבים ומצד שני מי שמקצועם בכך וגם הם עשו מעל ומעבר כפי שמסכם כאן רוני אבירם.

צוות ההפקה של עמותת דור הפלמ"ח על דור ההמשך וצוות בית הפלמ"ח סייעו להפקה המקצועית, לדוגמה ברעיונות ובאיתור מראיינים.

איך עברו הלחצים בשעות ההפקה

למוסיקה" התייצבה לשיר את "הן אפשר", ורבקהלה קרמר הצעירה נצח, על אופנוע מאותם ימים, עם שיר הציזברטון, ונעמי פולני האחת והיחידה, וחברי הלהקות שהתאהבו בשתייהן. ושלמה בר-אבא, על הדבש ועל העוקץ. הראיונות עם חברי הפלמ"ח היו בבחינת דע היכן אתה עומד. נפילים שגילם אינו מעיד על הרלוונטיות, על החדות ובהירות החזון שהוגשם וזה שעדיין לא. פלמ"חניקיות ופלמ"חניקים שתוכן אמירותיהם יישאר לעולם יפה

בלורית ותואר, כי לחוכמה ולעצמת המעשה אין גיל: חיים גורי, רעננה, רפי איתן, צביקה זמיר, תהילה עופר, עדה סירני, טולקה, מינה דן, יהודה זיו, שייקה גביש. כמי שביים את הסרטים, הייתי על סף הבלתי אפשרי כדי לחתוך את דבריהם, בגלל עוצמתם וחשיבותם. וחברי דור ההמשך, יחיעם חורב וענת גלילי בלום, שנושאים את הדגל, והלוואי שירבו כמותם.

והתקציב? אולי, בסוף, אולי יגיע. אולי בחלקו. מה שחשוב, שבינתיים זכינו. זכינו להיות חלק ממשפחה מדהימה, משורשים, מלהיות חלק ממה שהיה הפלמ"ח ועודנו. זכינו להיות מדינת ישראל שהלוואי והייתה בדמות הפלמ"ח, שאת ה-D.N.A שלו חייבים להוסיף ולשנן, למענו

כאנשים, כאזרחים, כמדינה. תודה על הזכות להיות הבמאי של ה-75 לפלמ"ח, ועל הפקת אירוע שצוות "נוהר הפקות" לא ישכח לעולם: עלמה מאיר המפיקה הראשית, שרית בניהשוילי שעל התקציבים, רחלי אבירם אשר על התפאורה, והלוגיסטיקה, והמפיקות ענבר לוין וזהר קופרברג, עוזרי ההפקה ניר, רותם ועוד עשרות שהיו ויצרו ותרמו להצלחת אירוע הפלמ"ח שיישאר בליבם. ולא אשכח תודה מיוחדת למשרד הביטחון, אגף משפחות והנצחה; לארכיון בית הפלמ"ח וסרטי אוהלי פלמ"ח; לאוצר תמונות הפלמ"ח ולראש מדור הפקות סא"ל הדר.

רוני אבירם, אשר על ההפקה והבימוי

אז, איך עברו הזמנים בשדותינו? מהר מאוד...

שנה לפני המופע זימן אותנו שייקה גביש. אין תקציב, אבל יגיע. חודשיים לפני, כשלא הגיעו המקורות הנדרשים, קיבלנו החלטה לקיים את המופע כאילו אין בעיית תקציב, בתקווה שבכל זאת יגיע. לא לוותר. ולא ויתרנו. מלאכת הפקה כזאת מורכבת מאוד מאוד. קביעת האיוונים התוכניים, הצילומים, המכריים באירוע, המשתתפים, המעצבים, מוסיקה, תפאורה, מסכים, תכנים מוקרנים, סאונד, אפקטים, מינון כל המרכיבים. והתמודדות עם דובר צה"ל על אישור סרטים, לדוגמה עמוס חורב וכיפת ברזל.

על הפרויקט הזה "התרסקו" מפיקות בנות 25-30 שהתאהבו בפלמ"ח, ומה שנעשה מתוך אהבה ומסירות ניכר בתוצאות. כך גם עפרי אליהו, שעל יחסי הציבור הנפלאים שהאירוע זכה להם, עם מעורבות ברוכת כישרון של אסנת מרדור מדור ההמשך. לא היה דבר שסומן כמטרה ולא הושג.

לדוגמה, הראיונות עם מפקד חיל הים, מפקד חיל האוויר, ראש אג"ם והמורכב ביותר - ראש המוסד לשעבר, מאיר דגן. כולם אוהבי פלמ"ח, מעריציו, אבל המערכה להשיגם לאריון מפותלת מאוד. למעמד ה"זכור" נענו לבקשתנו מפקדי

העתיד של צה"ל מהמכללה לפיקוד טקטי. להקות המחול מאשדוד היו מלאות מוטיבציה של בני עולים חדשים מרוסיה, שמעריצים את מקימי המדינה ולומדים את השירים בלהט. והנוער העובד ולהקות שהשתתפו במעמד הדגלים הפותח. המנחה איתן דפני, נכדו של יצחק שדה, שקד על טקסט ההנחיה ועמיקם גורביץ ריגש אותנו עד דמעות למשמע ה"זכור".

להלקות הצבאיות, מכל החילות וצבעי מדיהם היו לב החלק של שירי הפלמ"ח. את רובם לא הכירו מקודם, אך התלהבו מעוצמתם ומאיכותם, כמו גם חיים אסנר, המנהל המוסיקלי. הילדה גאיה ממך, הקיבוצניקית שכיכבה ב"בית הספר

עם שיר הרעות בלב תמי פרי-פורת

כנס בהיכל התרבות. אולם מלא מפה לפה. מגיל 5 ועד 100 - משפחות שלמות וכל האביזרים הנלווים. מטפלים, כסאות גלגלים, קביים - אבל מי שיכול בא ולא מוותרים. כאן פוגשים את החברים הכי טובים, האנשים שבאו לכנס 75 לפלמ"ח סוחבים את שיר הרעות על לוח הלב ודרך החיים הצנועה שלהם היא מורשת הפלמ"ח לדורותיו.

אנחנו - דור ההמשך - גאים בהם ואוהבים אותם אחד אחד. הם זוכרים את הנופלים, הם עומדים בדום מתוח ב"זכור". הם נושאים בגופם את שיבון הלב מהשינויים שהמדינה עברה ומהזמן שהשתנה.

היו 2 דברים שעברו כקו מנחה בכנס:

זכר הנופלים, החברים, האנשים שחיהם נשארו רק בסיפורים, כפי שכתב חיים גורי: אך נזכור את כולם / את יפי הבלורית והתואר / כי רעות שכזאת לעולם / לא תיתן את ליבנו לשכוח / אהבה מקודשת בדם / את תשובי בינינו לפרוח.

ודרך החינוך של הפלמ"ח. חינוך למוסר, לערכים, לבצע משימות, חינוך של אחריות, חינוך לראש גדול. חינוך ללא פשרות. חינוך להיות בן אדם מועיל, אחראי וחיובי. מורשת הפלמ"ח, ברובה הגדול, לא נשאר ממנה אלא אנשים עם זיכרונות, שירים שכולנו אוהבים לימי זיכרון וציזביטים בינוניים. כל השאר איננו. לטוב ולרע. (*) תמי, פעילה בדור ההמשך, בתו של חבר הפלמ"ח מיכה פרי, איש הפל"ם וחטיבת הנגב, ממקימי בית הפלמ"ח.

אנחנו כאן טובה עופר

היה טכס מכובד ומרגש מאד, רוח הפלמ"ח שרתה בכל, חברים מכל קצות הארץ באו, מלווים במשפחותיהם,

מי ברגל, מי בעגלת נכים, נעזרים במטפלים. היה מורגש ה"מה רבים שאינם כבר בינינו", אך "נזכור את כולם. כי רעות שכזאת לעולם, באב אל ואד לנצח זכור נא את שמותינו, שיירות פרצו בדרך אל העיר, כאן לחמנו יחד, כאן היינו יחד משפחה אחת".

ברכות והצדעות ללוחמי הפלמ"ח ומורשתו. מפי גדולי הישוב ומפקדי צה"ל. שירים וריקודים כשברקע מרצדות תמונות של פלמחניקים ופלמחניקיות. חלקן של הפלמחניקיות היה לא פחות משל פלמחניקים - חובשות, קשריות, נהגות, לוחמות. הציוד היה אז דל אבל הרוח הייתה נדיבה וההתנדבות הייתה גדולה. לסיום שירת המנון הפלמ"ח כשכולם נעמדים על רגליהם ושרים בקול רועם ובכוונה אמיתית, "לפקודה תמיד אנחנו, אנו אנו הפלמ"ח", כאילו מבשרים לכולם: אנחנו כאן ורוחנו תמיד תישאר עם דור ההמשך לדורי דורות. ועם שירת "התקווה" שהושר בקול גדול: אנחנו כאן בארצנו וכאן נישאר לנצח

דור ההמשך נשא את דגלי היחידות של אבותיו. מימין: אברהם לאופר, נכדו של יוסקה יריב; בשמת פרח, בתם של דיתה וזלמן פרח; עידן גבעון (ובנו), בנו של אולי גבעון; תמי פורת, בתו של מיכה פרי; יחיעם חורב, בנו של עמוס חורב. עוד עלו לבמה: הלוחמים מוריס בן-דורו ובתו אשרת ושואל ספיר; מאיה אלעזר, נכדתו של דוד אלעזר; איתו אלבז, נכדו של משה קלמן; עדה ירדן, הבת של דיקי לקסברג; מעין נשר, נכדו של חיים בר-לב; עמית בן-צור, נכדו של יצחק חופי; אבנר שילוח, נכדו של שלמה שלאח. צילום: תמי פרי-פורת

נצחים, ונקווה לעתיד טוב של שלום ושלווה. (*) טובה הייתה חובשת קרבית בגדוד החמישי של חטיבת הראל-פלמ"ח.

דיברו על השלום דפנה אשכול

אני אהבתי את העובדה שכל הדוברים בסרט, למעט אחד, דיברו עדיין ולמרות הכול על השלום, באופטימיות. (*) דפנה, דור ההמשך, בתו של חבר הפלמ"ח דוד אשכול, איש הגדוד הראשון וקצין התרבות של חטיבת הנגב.

ממש עד דמעות יהודה זיו

(קטעים ממכתב לרוני אבירם, מפיק הכנס) שלוש פעמים ריגשת אותי:

הראשונה - בעת ההכנות הקדחתניות שעשיתי לקראת בואן אלינו עם צוות הצילום. למרבה ההפתעה נתברר כי לתומי הינחתי שבאת לראיין אותי כ"בלש פלמ"ח", תפקיד אשר נטלתי על עצמי מאז שבתי להיות "מגויס" במלאות שבעים שנה לפלמ"ח. ענדתי את כל עיטורי - סמל הפלמ"ח מן הסיבוב הראשון (1943-1945) וסמל ה"פורמנים", מלווי השיירות הירושלמיים מן הגדוד השישי, מן הסיבוב השני (דור תש"ח), עימם נמיתי אז ובין היתר אף שימשתי נהג משוריין-ליווי. בישרת לי, כי בכלל באת לשמוע מפי "איך זה להיות סייר בפלמ"ח?" ואני טופח לעצמי על הכתף כיון שנראה לי כי גם ללא הכנה מוקדמת עמדתי במשימה.

השנייה - במסגרת ההתרגשות הכללית מן הכנס, עם כל החברים מן הפלמ"ח, שנשמר לי מקום ביניהם, ובעיקר בשל העובדה, שמצאתי את עצמי "רק בן תשעים!" בלבד אל מול כל רעי הקשישים ממני, בהם כזכור גם בן תשעים ושבע! ומשנתברר לי, כי עדיין אני "ג'חש" (עיר) בין כל ה"ח'תיארים" (זקנים) אכן, כבר הגשתי בקשה להעביר אותי בעמותת דור הפלמ"ח אל קבוצת דור ההמשך...

ופעם שלישית ריגשתם אותי, יותר מכל, שעה שצפיתי בבית - מסב בכורסה אל מול הטלביזיה, עם כוס הקפה השחור, מסורת משכבר הימים, בשידור הכנס בערוץ 2, ולא תאמין: ממש עד דמעות. אפילו "יאצק", אשר בכנס עצמו גרם לי לרטון: למה הביאו עלינו גם את ה"מכה" הזאת? - מצא בשידור את מקומו הנכון והמשעשע. שלא לדבר על הזמרת הקטנטונת שהייתה גדולה ואדירה.

על כל אלה אני שב ומודה לך ולצוותך: יישר כוח!

(*) יהודה היה ממלווי השיירות בגדוד השישי של חטיבת הראל-פלמ"ח.

הצדעת הנוער לחטיבת יפתח במודיעין

ברוך תירוש מברך

שרים את המנון הפלמ"ח

מירה גרנות

יום תנועות הנוער במודיעין היה השנה בסימן הצדעה לחטיבת יפתח-פלמ"ח. השנה התקיים האירוע במתכונת שונה מהשנים הקודמות, בניהולם של מחלקת הנוער ואגף התרבות בעיריית מודיעין-מכבים-רעות, ובעזרה מועטה של אבא ושלי. אנחנו שמחים על-כך שהמסורת נמשכת ושאלו זוכים, כתמיד, לחיזוק משמעותי מראש העיר שלנו, חיים ביבס.

המנציחים מדי שנה יחד עם תושבי העיר, בניה ובנותיה, את עלילות חטיבת יפתח באירועים חגיגיים, בפארקים ובחוצות העיר. כן נטלו חלק פעיל שני אחים שכולים שמלווים אותנו באדיקות - עמירם אסתרין וחנה רוזנברגר שאחיה נפל בקרב באל-בורג'. גם דור ההמשך היה מיוצג: יחיעם חורב, דיתה בר-יוסף עם בתה ונכדה, וכמובן בני משפחתי. באווירה המשפחתית הזאת הזמנתי את ראש העיר שלנו לשיר איתנו את המנון הפלמ"ח והוא נענה לכך ברצון. במקומן שלנו פרסם ערן קמינסקי כתבה מצולמת תחת הכותרת "הפלמחניקים של 2015", בציון העובדה כי בעיר יש כ-6,500 נערות ונערים בתנועות הנוער, שיעור מן הגבוהים בארץ ביחס לגודל האוכלוסייה.

באירוע צעדו, נהנו, שמחו והתלהבו אלפי בני נוער, מ-11 התנועות שפועלות בעירנו. הם התכנסו בפארק חטיבת יפתח לתחנות של פעילות פלמחאית וצעדו לרחבת הכוכב של קניון עזריאלי במודיעין, שם נערך הטקס. כתובת אש, כולל סמל הפלמ"ח בלטה ברדת החשיכה. חטיבת המילואים יפתח, איתה עמדנו בקשר כל השנים, התפרקה ועם החטיבה החדשה הנושאת את דגל יפתח עדיין לא נוצר קשר, כך שהשנה לא הייתה נציגות של צה"ל. מדור הפלמ"ח השתתפו באירוע ברוך תירוש שביקר מטעם העמותה ואבי, לוחם יפתח יענקלה גת. תירוש ("בוטרוס"), איש הפל"ם הודה לראשי העיר

צילום: גידי אבינערי

עצרת הנוער

חלקו של הפלמ"ח בשחרור טבריה

גם עיריית טבריה החליטה לחדש את השלט המוצב בעיר והמנציח את חלקו של הגדוד השלישי בשחרורה. בין השאר מספר השלט, שעליו סמלי העיר וסמל צה"ל, כיצד בחודש מרס 1948 היה הרובע היהודי בטבריה מנותק על ידי כוחות ערביים. בחודש אפריל פרצו גדוד "ברק" של חטיבת גולני, פלוגה מן הגדוד השלישי בחטיבת יפתח-פלמ"ח וכוחות של ה"הגנה" את המצור ובהמשך שוחררה טבריה כולה.

ציפי דגן - יקירת חולון

ציפורה דגן, שכולם מכירים רק בתור "ציפי", זכתה השנה להימנות עם תריסר יקרי העיר חולון. ציפי, חברת פלמ"ח, שחוותה את "השבת השחורה" ביגור ואת העבודה הקשה של ייצור תחמושת ב"מכון איילון" התת-קרקעי, ממשיכה בפעילות ציבורית וחינוכית ענפה ומגוונת, מתעדת פרקים מתולדות ה"הגנה", מנחילה לנוער ולחיללי צה"ל פרקים המנציחים את מורשת כוח המגן בתקופת המאבק ובמלחמת העצמאות ועוד ידה נטויה ליוזמות ולפעילות בהתנדבות. בתמונה: ראש העיר מוטי ששון מעניק לציפי תעודת "יקירת חולון".

צילום: חברת גלעד עדין

תל אביב מחדשת אתרי מורשת

75 העמודים עם הלוח המשושה בראשם המוצבים באתרי הפעילות של ה"הגנה" בתל אביב מוחלפים בלוחות הנצחה במקומות מותאמים להתפתחות הבנייה העירונית. בחלק מהשלטים מוזכרים חברי הפלמ"ח לדוגמה בשלטים על "יורדי הסירה", ההתקפה נגד המפקדה הבריטית בשרונה, ליל יוגניט ומטה הפלמ"ח. ואולם, לכל אתר יש נגיעה לפלמ"ח: חברים שהשתחררו משירות פעיל ועברו ל"רזרבה", בהשתכנסו בעיר הצטרפו מייד לכוחות ה"הגנה" המקומיים, פעלו ואף נפלו במילוי תפקידים. היוזמה להקמת העמודים הייתה של חבר ה"הגנה" אברהם גשרי לפני כ-30 שנה, בתקופת כהונתו של שלמה להט, צ"צ, כראש העיר. גשרי איתר, תיעד, פרסם חוברת עם פרטיו של כל אתר - מקומות אימון, סליקים, סדנאות לייצור נשק ועוד - ודחף לביצוע. לימים פורסם גם הספר "כל אתר נושא מזכרת" בעריכת תהילה עופר המתעד את האתרים. וגם עתה, גשרי הוא הרוח החיה בקשר לביצוע: עובר על הניסוח, מסייע באיתור המקומות ועוד.

הלוח ליד "שער ויקטור" בקרייה, לזכר ארבעת הנופלים בהתקפה, מהם חברי הפלמ"ח עמירם בלינקוב ואהרון ידידיה.

יואב רגב

צילמה: דיתה בר-יוסף

שייקה גביש ויואב רגב מסבירים

נשאה דברים גם תמר גדרון, בתו של המ"פ יוסף ("יוסף") גדרון מבית השיטה, נמשך כשלוש שעות ומחצה.

כאן קרו הדברים

"נפגשים ברחבת החנייה למרגלות תל יזרעאל. הסיור ייערך במלואו בתל ובסביבתו הקרובה". זאת הייתה לשון ההודעה שהועברה לחברי דור ההמשך וחברי פלמ"ח נכללו בה פרטי הגעה והנחיות נוספות למשתתפים. לסיור הגיעו כ-30 איש ואישה שלמדו מקץ 67 שנה את ההתרחשויות בקרב של לוחמי הגדוד הראשון על הכפר זרעין באפריל 1948 במקום בו התרחשו. התצפית הייתה על הנוף היפה, ההתרגשות הייתה לשמע זיכרונותיה של בת העמק שגדלה בצל היריות מזרעין על כביש עפולה - בית שאן, הרקע ההיסטורי היה מפי יואב רגב ואת סיפור הקרב שמענו ממקור ראשון - שייקה גביש שהיא מפקד אחת הפלוגות שלחמו בקרב. סיפורו כלל גם כישלונות ונסיונות והרבה הרוגים, אבל גם שיקום והתאוששות לקראת הקרב הבא שבא בתוך ימים ספורים.

צחקי שריג

קבוצת משתתפים בסיור

משם נסענו אל קיבוץ יזרעאל הסמוך לחורבות הכפר זרעין שבו התחולל הקרב. ניצן ריבלין-פלדמן, בת קיבוץ גשר, בתם של חנה ובן-עמי ריבלין, תיארה את מורשת הפלמ"ח בקיבוץ יזרעאל שהוקם על-ידי הכשרות רמת-יוחנן ורמת-דוד. ניצן אף דאגה לכבדנו בקפה/תה ומאפה. הסיור שבמהלכו

בעקבות הלוחמים בפעולת פיצוץ בית החרושת לקרח ביאזור

שתוגברו ביחידה של נשק מסייע בפיקוד ישראל ("טליק") טל. קודם נכבשו שני בתים ולאחר מכן פוצץ בית החרושת. בקרב נהרג לוחם הפלמ"ח איש הגדוד החמישי רחמים הורד. אחד מחבריו לנשק כתב לזיכרו: "הפעולה בוצעה והאובייקט הושמד / אנו חזרנו אך חסר אחד. / אתה נפלת מות גיבורים / מעשיך לעינינו יהיו, רחמים!"

הסיור התחיל במקווה ישראל, ממנו יצאו הלוחמים בפעולה ולשם נסוגו. משם צאו המשתתפים לשרידי בית החרושת לקרח שבשולי כביש 44 באזור, ונסתיים באגדרטה לזכר שבעת הנוטרים. יואב רגב מדור ההמשך הרצה על בית החרושת לקרח ב"דרך השיירות" ומהלך ההתרחשויות הקשורות בקרב. נשאו דברים: מנהל מקווה ישראל רונן צפירי, מנכ"ל המועצה לשימור אתרי מורשת עמרי שלמון, יו"ר עמותת דור הפלמ"ח שייקה גביש ונציגי משפחות הלוחמים.

ביוזמת המועצה לשימור אתרים ומרכז המבקרים במקווה ישראל, ובהשתתפות משפחות הלוחמים בפעולה, נציג המועצה המקומית אזור, עמותת דור הפלמ"ח ודור ההמשך התקיימו מפגש וסיור בעקבות הלוחמים שהשתתפו בפעולת פיצוץ בית החרושת לקרח ביאזור ב-20 בפברואר 1948. היוזמות והדוחפות לגיבוש התוכנית היו רותי חניסקי-אמיתי ורבקה צביאלי, בנות של לוחמים בפעולה, אשר לדברי מנחה הסיור יואב רגב "הניעו תהליך משמעותי ורתמו לעניין את המועצה לשימור אתרים".

היה זה חלק מ"המלחמה על הדרכים". בלוח שהוצב באגדרטה לזכר הפעולה נכתב כי העמדות במקום איימו על התחבורה בין תל אביב לירושלים על ידי אנשי הכנופיות של חסן סלאמה. בפשיטה ראשונה מסוגה במלחמת העצמאות - עם שחר, על יעד מבוצר ובהפעלת נשק מסייע - תקפו לוחמי הגדוד

הנה הן, הבחורות ההן גם בלי קשר לכנס הפלמ"ח, מדי פעם פונים כלי תקשורת לבית הפלמ"ח ומבקשים מועמדים או מועמדות לראיונות. גיליון או שידור ליום העצמאות או לחג אחר, תמיד יש סיבה למסיבה בחברת חברות פלמ"ח. לרוב מעמידים את חברת הפלמ"ח עם מקבילה לה בימינו, חיילת צה"ל הממלאת תפקיד דומה או זהה לתפקיד שמילאה הפלמחניקית שהיא בגיל סבתא שלה. הנה שלוש דוגמאות, מיני רבות.

על המראיינת אתי אברמוב טובה עשתה רושם כביר. לא רק משום שסיפרה ברצינות כיצד לחמה כחובשת קרבית בפלוגה המסייעת בגדוד החמישי של חטיבת הראל, בפיקודו של המח"ט יצחק רבין. וכיצד כל הבנות רצו להיות כמה שיותר קרביות. לשאלה על הטרדה מינית בזמן המלחמה השיבה שבדרך כלל לא היו מקרים כאלה, אבל "היה מקרה שבחור מהמסייעת ניסה לשלוח ידיים באמצע השינה, אז אני וחברתי לקחנו את המזרנים והלכנו לישון במקום אחר". חד וחלק. בתמונה, מימין: אדוה טל-זונדהיימר, טובה עופר, קמיל כהן. צילום: דנה קופל

אחות לוחמות בין-דורית

במוסף "24 שעות" של "ידיעות אחרונות" הופגשה לוחמת הפלמ"ח טובה עופר עם ארבע לוחמות מגדוד "קרקל" בצה"ל. החיילות ציינו בגאווה את הרקע הצה"לי של הוריהן ואחיהן. אדוה אמרה שבמשפחתה "כולם היו מתאכזבים אם הייתי בוחרת אחרת", כלומר לא להיות לוחמת. קמיל אמרה כי "שם חשבתי שאוכל לבטא את עצמי הכי טוב ולתת הכי הרבה". ואולם מן הכתבה עולה בבירור כי עליהן וגם

מעריב צחוק ועצב בצ'זבטרון

הופיעו סמוך לשדה הקרב. אבל בתש"ח "לא היו רק צחוקים. לא אשכח את הפעם שהגענו לאיזה משלט בפאלוגה, החברה שם היו אחרי ליל קרב נורא. מצאנו מולנו שישה לוחמים בהלם קרב, לאחר שכמה מחבריהם נפלו בלילה קודם. הם היו גמורים, אבל לא הרפינו, עד שהם שרו איתנו. זה מה שלהקה צבאית צריכה לעשות".

מדניק הייתה רק בת 18 כששרה את 'הן אפשר' האגדי. כיום, 67 שנה אחרי שירותה בלהקה הצבאית, היא עדיין שרה, מקפצת ונהנית מהחיים". אכן, היא נהנית - גם מעבודתה בהתנדבות בבית הפלמ"ח ומבנותיה, תשעת נכדיה ושני ניניה. המראיין מצטט את סיפוריה על "צחוקים" בעבודת הצ'זבטרון והצחוקים של החיילים שלפניהם

"צעירה לנצח: סולנית להקת הצ'זבטרון 67 שנה אחרי סולו חייה", זאת הכותרת של ראיון עם חברת הפלמ"ח רבקהלה קרמר ב"מעריב". מחבר הכתבה יעקב בר-און מציין כי "רבקהלה

שלוש מול שלוש שלוש לוחמות פלמ"ח העמיד השבועון "במחנה", מול חיילות הממלאות היום תפקידים מקבילים לאלה שהפלמחניקיות מילאו בתש"ח וגם בתקופת המאבק במנדט הבריטי.

את הראיונות הפיקו נופר נחום, רביד חרובי, גיל קולטון ונעמה יאלר והצילום: גל קלדרון, מיה שניידר, רביד חרובי.

קולות מן העבר ומן ההווה. דנה כוגן, מחזיקה בצדק בדעה שכל חברות הפלמ"ח היו לוחמות, שכן גם מה שנקרא "תמיכת לחימה" הייתה בפלמ"ח לחימה-לשמה. היא שירתה בגדוד השלישי של חטיבת יפתח בתפקידים של אלחוטנית ושדרנית ב"קול הגליל", התחנה המחתרתית של הפלמ"ח בצפון. כאלחוטנית מילאה תפקידים במערכות כגון צפת והגנג המנותק. לימים הייתה מפיקה בכירה ומנהלת תוכניות ברשות השידור. מולה ישבה סמלת נטע קינד, מפיקה בגל"צ. הגם שטעמה טעם שידור ב"צוק איתן", נטע מודה כי "הרדיו שאני עושה הוא פחות הרואי משל דנה", ולא בכדי: "שנתיים היינו בתנאי לחימה", אומרת דנה ומזכירה את השורשים של שוויון בלחימה: "הדור שלי התחנך לפי ספר 'השומר', זה היה התנ"ך שלנו. לא היה דבר כזה שרק הבנים יכלו להילחם ויהיו באזורי הקרבות. יחד עם טרומפלדור נפלו גם נשים". הן לא שוחחו רק על רדיו וצבא, אלא גם על תפקיד הבחורות שקולותיהן עלו ועולים על גלי האתר אז ועכשיו.

נאבקות כדי להיות לוחמות. את המפגש בין רחל סבוראי, חברת קיבוץ רביבים ולוחמת פלמ"ח, ורב"ט לי דרעי, לוחמת חילוץ והצלה בגדוד "רם" של פיקוד העורף, מיקדה המראיינת נופר נחום בשאיפתן ובמאבקן "לשבור סטיגמה" ולהיות לוחמות - אז והיום. לאחר שנדחתה בקשתה של לי להיות לוחמת, "הלכתי לקצין העיר ואמרתי שאני לא זזה עד שהוא נותן לי להיות לוחמת". רחל מספרת שהיו גם מפקדים בפלמ"ח שלא אהבו שביחידתם יהיו לוחמות, הגם שהן התאמנו בדיוק כמו הבחורים. במלחמת העצמאות נדחתה בקשתה להיות לוחמת. היא שמעה שחברות שלה כבר לוחמות בירושלים ובלי לבקש רשות, הלכה והצטרפה. הגיעה לגדוד הרביעי של חטיבת הראל, למחלקה בפיקודו של "דדו", דוד אלעזר, והייתה הבחורה היחידה במחלקתו. תפקידה תואר כ"רובאית" שלחמה במערכות הגדוד.

הן הצילו חיים. "אחת הצילה חיילים בדרך לירושלים הנצורה ב-1948 ואחת טיפלה בפצועים בלב עזה, שנת 2015. שתי נשים ששירתו כחובשות קרביות נזכרות ברגעים בהם הכריעו בין החיים למוות" נכתב בפחת הכתבה מאת גיל בר קולטון עם זמרה פלד מחטיבת הראל-פלמ"ח וסמ"ר נועם דן, פרמדיקית בגדוד 46 בחיל השיריון. הן חלקו זיכרונות וחוויות, מהן קשות מאד. זמרה, שבליויי השיירות לירושלים הנצורה הייתה גם קשרית, סיפרה על "שיירת חולדה" שבה המג"ד שלה נפגע קשות בעורק ראשי במפשעת והיא הצילה את חייו כאשר עשתה לו חוסם-עורקים באגרופה הקמוץ. נועם נזכרת בהצלחת חיים של פצוע קשה בראש ובבטן ברצועת עזה: "פתחנו לו ורידים, החדרנו חמצן ועשינו ככל שביכולתנו כדי לשמור עליו בחיים עד שחילצו אותו". מקץ 67 שנים אומרת זמרה: "עבר הרבה זמן, אבל מלחמה היא עדיין מלחמה".

תלמה אדמון

תלמה אדמון
צילום: ראובן קסטרו

ספר הפלמ"ח, מכונס וערוך בידי זרובבל גלעד, בהשתתפות מתי מגד, יצא לאור על-ידי ארגון חברי פלמ"ח, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1953, שני כרכים, ס"ה 1,922 עמודים.

לא בחרתי בספר ששינה את חיי, כפי שלא בחרתי להיוולד ראשונה בקיבוץ שנטע אוהליו בחולות נבי רובין, פחות משנה קודם לכן. בת בכורה הייתי ל-120 חברי הכשרת הצופים ד', ולא נגזר עלי להתלבט. אף כי בדמי הצעיר געשו מרכיבים שמהם צומחות נסיכות אירופיות, הצופן הגנטי הפלמחאי, איתן וחד-משמעי, לא הותיר לפעוטה שכמותי מרחב להחליט מי היא רוצה להיות. כשמבט התינוקת הצטלל והתמקד ראיתי גבעות חול בצבע בז'. הרוח הרימה מניפת גרגירים דקיקים שחדרו לעיניי, סינורו לרגע ונשארו להכאיב. כששבתי ופקחתי עיניים הייתי בת שלוש וראיתי לפניי את ספר הפלמ"ח. נתיב חיי שונה, אם כן, בגיל שעדיין לא ידעתי קרוא. בחביון הדפים נסתרו אז תמונות בשחור-לבן. ותמונות ידעתי לקרוא.

ראיתי צללי חורשת אקליפטוס, שאור שמש עז מפלח אותה ונוגה על שורות של גברים בבגדי חאקי, ידיהם שלובות מאחור וראשיהם נעלמים אל בהירות האור כראשי קדושים. ראיתי ראש נערה יפה, שיערה כהה וכאפיה ערבית כרוכה על צווארה. ראיתי חבורת גברים יושבת על העפר, בין אותם עצים, תמיד אקליפטוסים. אבא אמר והצביע: זה הזקן, הוא היה המפקד. וזה יגל, עם הבלורית הזאת, וזה יצחק, הוא היה הכי צעיר. בגיל שלוש הכרתי את הפנים הטובים של יצחק שדה ואת הנערים יגאל אלון ויצחק רבין. ישבתי על שטיח הצמר המפוספס בחדר הצנוע אשר ים בחלוננו, והפכתי דפים צפופי אותיות קטנות. השמות הלכו וצברו כוח ומעוף. שמות מי שהאריכו ימים ומי שמופיעים ברשימות הנופלים בסוף הספר. ראשונים ברשימת הנופלים - כ"ג יורדי הסירה, 1941. ובשנת תש"ט מופיעים שלושה שמות של נשים.

אסיפת הקיבוץ, כך מספר המיתוס, התיכה בשמי שלוש פלמ"חניקיות שנהרגו בהפצצת מטוס מצרי ב-9 באוקטובר 1948, כששטפו סירים בפרדס סמוך לקיבוץ דורות. ואלה שמותיהן: תמר באומגרט, לילה יוסף ומרים אוסיה. לילה, שהייתה בתו של שר "הצנע" דב יוסף, כתבה בספר הפלמ"ח על הקושי בויתור על תפקיד הלוחמת בקרב (עמ' 778). כל המובאות מכרך ב': "השריטות בנפש הלכו והעמיקו כאשר נשארו בודדות וניסונו תוך התגברות על רגש הנחיתות שהתעורר, להתמיד במסורת ההכשרה בכוחות עצמנו בלבד".

לאבא שלי קראו אָבּוֹנָא. אבא שלנו, בערבית. דור שלם הכיר את אבי בכינויו הערבי, כי מילדות היה מנהיג ומוביל, ובפלמ"ח הוצמד כינוי לכל מי שהשתייך לגוף החברה המני זה. בתפקידו הצבאי היה אבא חובש, ובמבצע "דני" איבד את כף ידו הימנית, כולל האמה, בפעולת גבורה אופיינית לו. פעם קראתי שוב ושוב את תיאור הרגע שבו אחז בידו רימון שהושלך ממשוררין של הלגיון הערבי אל התעלה שבה טיפל בפצועים. הרימון לא התפוצץ ואבונא הרים אותו כדי להשליכו בחזרה למשוררין. הרימון התפוצץ בידו. עכשיו אני לא מוצאת את הקטע המתאר את האירוע. אני בולשת בשני הכרכים ונתקלת

רק בתיאורי הביזה שביצעו הלוחמים בבתי לוד שרוקנו מתושביהם.

אני מוצאת קטע אחר שסימנתי, בעמ' 713, תחת הכותרת "מיומן קבוצת הכשרה אחת": "הר כנען, שבת, 20.3.1948 - (...) בערב - אבונה מלמד שיר. פוני פותח בשיחה קצרה על המצב בארץ. חנוך מוסר סקירה פוליטית על המשבר בצ'כוסלובקיה."

זמן רב אחרי שהוריי מתו מוקדם מדי לבעלי אנרגיות שכמותם, נצמדתי לארבע המלים האלה, "בערב - אבונה מלמד שיר".

בתחילת שנות החמישים עדיין לא ידעו את כללי התעתיק הנכון למלה הערבית הענקית, אבונא. בכל יום אני רוצה להכריז ברחוב: זה אבא שלי ששר עם חברי ההכשרה שלו. הם קופאים על הר כנען מעל לצפת. שבוע קודם לכן נהרגו שני חבריהם, זוּדִי ומשקה בהתקפה על עין זיתים הסמוכה, אבל הפלמ"חניקים לומדים שיר ושומעים סקירות על המצב כאן ועל המצב בצ'כוסלובקיה.

בעמוד 940 גיליתי סימוני צלבים קטנים בדיו, סימון אישי של אבונא, ודאי לצרכי טקס זיכרון שהנחה. הכותרת "האדם במערכה" נישאת מעל שורות המספרות על עוצמת רוחו של פצוע קשה.

שני הכרכים המצהיבים, שדרותיהם מתפרקות בידיי, כוללים מאמרים של מיטב אנשי הרוח והצבא שצמחו מהפלמ"ח או ליוו אותנו ברוחם. יש בספר שירים של חיים גורי ונתן אלתרמן, וזרובבל גלעד ויוסף טבנקין, ו"שיר פרידה לַרֶע" המוקדש לחטיבות הפלמ"ח עם פירוקן, שכתבו שני חיימים, גורי וחפר. הרבה יומני קרב ופקודות קרב, ותמלול שיחות לאחר אירועים, ויומנים פנימיים של קבוצות הכשרה שידעו לצחוק על התנאים הקשים. ועוד: מכתבים של נופלים לבני משפחה, מפות ותמונות של צעירים מאובקים בשיא חיובם העייף. שפע עמודים שאוצרים את חומרי החיים של תקופה היסטורית נדירה, קצרה ואינטנסיבית. ב-7 בנובמבר 1948 פורק הפלמ"ח, כתב בעמ' 971 יגאל אלון. "מעוות זה, שמשמעותו היסטורית, בוצע מבלי שמועצת המדינה הזמנית או אפילו הממשלה ידונו ויפסקו בעניין. השאלה הוכרעה בחוג מצומצם של עסקנים בראשותו של ד. בן-גוריון (...)"

משהו מצליפת הסטירה ההיא בפרצוף התם של הפלמחניק, בטרם התוודע לנכלולי הפוליטיקה, חתום גם הוא בדפי הספר הזה. הכרכים הכבדים נוצרו כדי להנציח את תולדות הצבא הכמעט רשמי של המדינה שבדרך לפני שמישהו ימחק אותן. ניכר המאמץ לכלול כאן את הכול, כמעט בלי סלקציה, את התמונה הגדולה ואת כל פרטיה. על העלבון והתסכול, שאולי היה להם חלק בהנעת מפעל המו"לות הזה, נוסף עם השנים עצב מר על ניפוץ אשליות הנעורים. המדינה שלמענה לחמו לא התעצבה ברוחם. רצח רבין, הנער יצחק החתום כאן על סיפור קרבות גדוד "שער הגיא" (עמ' 920), כיבה לחלוטין את הרמץ שעדיין הוסיף לבעור בנפשמ.

כשבגרתי וקראתי ספרים רבים ושונים, קמו מריבות בין הרבים והשונים לבין ספר הפלמ"ח ומורשתו הטבועה בי. היום שכחו המריבות, וכל הטקסטים כולם נושמים שלום על המדפים שבבית. אבל ספר הפלמ"ח הוא העצוב שבהם. כבד אכזבה וגעגוע, הוא מוסיף לשוחח עם קול הפלמ"ח המבכה בתוכי.

(*) זה כתב היד של הכתבה שראתה אור ב"מעריב" ב-24 בספטמבר השנה. תלמה אדמון, עיתונאית, סופרת וסוקרת הספרים של "מעריב מוסף", הייתה משך עשור עורכת המדור לספרות של העיתון. היא בתם של לוחמי הפלמ"ח שרה (שידוסר) וישראל גורליניק, חברי הכשרת צופים ד' בגדוד השלישי של חטיבת יפתח. אמה הייתה קצינת סעד ואביה היה חובש.

תנו יד לשימור מורשת יקיריכם

ד"ר אלדד חרובי, מנהל הארכיון

הזמן אינו עומד מלכת, אנשי דור הפלמ"ח הולכים ומתבגרים, הולכים ומתמעטים. הזיכרון כבר לא כפי שהיה בימי הנעורים. אבל זכר לימי הפלמ"ח חייב להישמר. ואכן, אנו מוצפים במסמכים, מכתבים, ספרים וסרטים אודות פעילות אנשי הפלמ"ח ויחידותיו בתקופת המאבק ובמלחמת העצמאות. זה מזמן וזה המקום לקרוא לחברות ולחברי הפלמ"ח ובמיוחד לצאצאיהם,

לתת יד לשימור זכר הדור ההוא ולהנצחתו: תמונות, מכתבים, סרטים, ספרים וסיפורים מצויים בבית של כול אחד ואחת מאתנו. במאמץ קטן ובגלישה באתר הפלמ"ח www.palmach.org.il בסעיף חברי הפלמ"ח ניתן לבדוק מי לא רשום ולשלוח פרטים וקורות חיים. בין אלה שמקומם נפקד במאגר החברים יש חברים חיים ואלה שהלכו לעולמם. בודדים, חברי מושבים וקיבוצים. לא היה מי שיספר את סיפורם, מלבד בני המשפחה, חברים ועמיתים. אל תמתינו, הזמן אינו עומד מלכת.

בשנה החולפת הופקדו אצלנו עיזבונות רבים של חברים ובעיקר כאלה שאינם עוד עימנו: תמונות, מסמכים, מכתבים, ספרים הקשורים בחללים. בין אלה שעשו כן נזכיר את המשפחות של קלמן טרוינסקי, רחביה ברמן (ראו מסגרת, לדוגמה), בן-ציון פלח, יעקב כהן מחללי ה"ה", רפאל רייס מצנחני היישוב, זרובבל הורביץ גיבור ישראל שנפל

בשיירת נבי דניאל.

אנו בתהליכים לשדרוג אתר הפלמ"ח. מתנדבות ומתנדבים מסורים עוסקים בתחומי שלוחות בהקלדת מכתבים ומסמכים, סריקת תיקי הנופלים, גיבוי ודיגיטציה של סרטי הוידאו, טיפול בתיקים אישיים ועוד ועוד. הביאו לנו - ואל תשליכו לפח האשפה חלק חשוב זה של מורשת הפלמ"ח של בני משפחה וחברים. לתיאומים: harouvi.eldad@gmail.com

לנצח

מה יעשו נכדיו של חלל פלמ"ח בתמונות, מכתבים ופריטים אחרים של חלל פלמ"ח על מנת לשמרם לנצח ולהפוך את מורשת סבא היקר לנחלת הכלל? רחביה ברמן היה קצין המינהלה של חטיבת הראל במיבצע נחשון ופעיל במערך השיירות לירושלים הנצורה. הוא היה מראשוני הפלמ"ח ומראשוני קיבוץ אלונים. רחביה נפצע קשה בהתקפה על שיירה בשער הגיא ומת מפצעיו ב-28 באפריל 1948. הוא הותיר אחריו את אשתו עליזה ושני

רחביה ברמן עם אשתו עליזה וילדיו עפרה ועודד. התמונה נמסרה ע"י המשפחה

פעוטות - עודד ועפרה. שנים רבות שמרו במשפחה את עיזבונם עד שנכדיו חשבו שבמקום לפזר אותם ביניהם מוטב למסור את הפריטים לארכיון בית הפלמ"ח. אספו הכול, תיאמו מפגש בבית הפלמ"ח ומסרו הכול לארכיון, שם שמורים לנצח וחלקם יוצגו באתר הפלמ"ח.

"בכוח כיהל אל רשף הבכי הלילה לצאה הסהר הצל הלילה יכבה פשר לאלהי ככוכב"

מישהו יודע מה פשר המשפט הנ"ל?

מן המוזיאון של הר הצל פנו אל ד"ר אלדד חרובי, מנהל ארכיון הפלמ"ח, בבקשת הבהרה לגבי כיתוב המופיע בחלקה הצבאית של ההר ליד הקברים של שלוש חברות פלמ"ח: מרים אוסיה, תמר באומגרט ולילה יוסף, מן הגדוד השלישי של חטיבת יפתח. פרטים על השלוש ועל נסיבות נפילתן בהתקפה אווירית מצרית בנגב הנצור לא היה קשה לספק. ואילו לגבי פשר הכיתוב, חרובי הפנה את השאלה לקבוצת חברים שנרתמו למשימה. דליה פלד פנתה אל ד"ר אבשלום קור. הוא פנה אל האקדמיה ללשון העברית. משם פנו לכמה מומחים ואחד מהם, שלמה רוזנר, הניח כי זה מסוג "פלינדרום", משפט שניתן לקרוא מימין וגם משמאל. אסנת מרדור פנתה לחברים וגם מביניהם היו שסברו כך. ד"ר פנחס (פיני) עופר, היסטוריון ואיש הגדוד השלישי חושב גם הוא כי זאת אפשרות סבירה. יהודה זיו פנה אל פרופ' לספרות אריאל הירשפלד שלא הכיר את המשפט הזה. איש לא ידע להשיב מה מקור הכיתוב ומה הוא מסמל. ופשר התעלומה, למרות המאמץ משותף - עדיין אין.

מימין: תמר באומגרט, לילה יוסף ומרים אוסיה

משפחה וחברים מנציחים

הלוח
בחורשת צבי.
התמונה
נמסרה ע"י
המשפחה

המ"כ צבי כרמלי מן הגדוד הראשון נפל בפעולת מיקוש ליד מעיין יזרעאל לרגלי הגלבוע. ביום השנה למותו הוצבה במקום נפילתו אבן בזלת ולימים נטעו משפחתו וחבריו חורשת איקליפטוס באתר עין יזרעאל. מה שהתחיל כמפעל הנצחה "פרטי" הפך לפינת חמד המופיעה כ"חורשת צבי" במדריך תיירים של הקק"ל שאף הציבה במקום לוח הנצחה. בטקס לרגל הצבת הלוח השתתפו השנה בני המשפחה, חברי קיבוץ יזרעאל וילדיהם, חבריו מהפלמ"ח מקיבוץ יפתח. נישאו דברים, סופרו הנסיבות לנפילת צבי והיה פרק נגינה. יוזמה ברוכה.

הספסלים מזמרים חיים חפר

במתחם שרונה יש הרבה מוקדי משיכה ואחד מהם ייחודי: שמונה ספסלים מזמרים. ולא סתם מזמרים, אלא שירים ופזמונים שכתב חיים חפר. יושבים על ספסל והופ! שיר. על ספסל אחר - שיר אחר. לא צריך להיות שמן במיוחד כדי שהכובד שלך יפעיל את חיישני המנגנון. המיזם, במימון ידידו של חפר, סטף ורטהימר, נחנך השנה. הספסלים צמודים לבריקה אקולוגית. חוויה. צילום: אבישי טייכר, ויקימדיה

כנס פלמ"ח זוטא בדיר מונ

מכירים את הרגע הזה שבו אתם מבינים כמה העולם קטן? בל"ג בעומר האחרון היו שני מפגשים מרגשים במיוחד: נעמי הולצמן-ספקטור בת 86 ממגדלי התיכון בכפר סבא, פגשה שם את מיה רשף, גם היא בת 86, ושאלה אותה

אם היא במקור מנהריים. מתברר שהשתיים היו יחד באותה הכשרה בפלמ"ח ולא נפגשו יותר מ-70 שנה! ואילו רינה קלמן, מזכירת הגדוד השלישי בפלמ"ח ואלמנת המג"ד משה קלמן וסימה כהן שהייתה מ"מ-ית בפלמ"ח, הפכו לשכנות במגדלי הים התיכון בנורדיה אחרי 60 שנה שלא התראו! אז מה עושים כשיש מספר לא קטן של אנשי פלמ"ח בדיר המונ? חוגגים מסביב למדורה, ואכלים קרטוצ'קס, שרים בליווי אקורדיון ושומעים סיפורים מפי ישראל ויסלר, פוצ'ו בשבילם. כתבה: **אסנת מרדור**. צילום: גלעד - מגדלי הים התיכון

רחוב אחד בפסגת זאב
על שכונת פסגת זאב בירושלים שומעים בימים אלה בחדשות. אבל בחדשות לא סיפרו, ואנחנו מספרים כאן, שלפני מספר חודשים נחנך שם רחוב על שמו של איש פלמ"ח - אורי בן ארי, שהיה מ"פ וסמג"ד בחטיבת הראל-פלמ"ח ולימים מפקד חטיבה 10, "הראל", במלחמת ששת הימים ותת אלוף בצה"ל. כמקובל, היה טקס להסרת הלוח משלט הרחוב החדש. על השלט כתוב: "לחם על ירושלים כמפקד בפלמ"ח-הראל בתש"ח ובמלחמת ששת הימים". מלבד אלמנתו, מילכה, והמשפחה המורחבת, בטקס נכחו ראש העיר ניר ברקת ובכירים בעירייה, מח"ט "הראל" של ימינו אל"מ חגי עמר ונכבדים נוספים. חלקם הצטרפו לחבריו מהפלמ"ח ומצה"ל שהתכנסו בגבעת התחמושת והעלו זיכרונות.

מילכה בן-ארי ושלט הרחוב

ומספרת הסבתא לנכד

סבתא שולה (יעקבי) קרים, שהייתה קשרית בגדוד הראשון, כבר סיפרה לשלושת ילדיה כל מה שניתן לספר על הגדוד ועל מעשיה, וגם על ילדותה ונעוריה. אבל היא רוצה שגם שבעת הנכדים והנינה ידעו דברים על סבתא וסבתא רבתא. איך נפצעה פעמיים. ואם לא עכשיו, כשיתבגרו. שולה אינה יחידה הרוצה לספר. חברי פלמ"ח כותבים זיכרונות ומפרסמים אותם בספר. אחרים משלמים למראיינים וכותבים שמקצועם בכך כדי לכתוב ולפרסם את זיכרונותיהם. לפי שעה היא רק שלחה אותם אלינו. לא ערוכים, אבל מהלב. לא משהו יוצא דופן ובכל זאת נוגע ללב. איננו נוהגים לפרסם כאן זיכרונות כאלה, ואין זה תקדים לבאות. רק רגע של חולשה מערכתית למקרא החומר ששלחה, בקובץ מחשב שכמותו יכולים וגם ראויים (עם עריכה מתאימה) למלא אלפי ספרים, כמניין אנשי הפלמ"ח בכל שנות קיומו. היא מקדישה את סיפורה "לשבעת נכדיי ונייתי המקסימים, תודה שהשפעתם עלי לשבת ולכתוב". וכשישבה לכתוב לא חשבה רק על עצמה. הסיפור הוא גם סיפור חבריה בילדותה שעליהם היא כותבת. ושל חבריה להכשרה שכבר שמעו ממנה כפי שהיא כותבת בסיפורה: "איך אוכל לבוא, בעיקר לאבא שלי, ולאמר לו שאני, תלמידת תיכון, רוצה לעזוב את הלימודים ולהצטרף לפלמ"ח? הייתה מהומה בבית, כעס ובכי, אבל אני לא וויתרתי ועזבתי את הבית בלי בירכתו של אבי. זה היה קשה מאוד". כן, זה מוכר לרבים מאיתנו. היא הייתה בת 17 ומלחמת העצמאות כבר פרצה כשהגייסה, בפברואר 1948. מכאן ואילך הסיפור הוא סיפור המלחמה, החברים שלה במלחמה. אלה שחזרו מהמלחמה ואלה שלא. לכן היא מקדישה את זיכרונותיה גם "לחבריי שנפלו במלחמת השחרור: אבנר גרוזימינסקי, אהרון גולדברג, משה אסתרין, עמנואל בדאני, יהודה שם-טוב, שלמה בלומנטל, גדעון קוכמן, אילה גלבו, חנוך קלצקו ושמשון בדני.

כבר כתבנו: אין זה תקדים לפרסום סיפורים כמו זה של שולה. ובכל זאת, ולמרות שאיננו חייבים לה. רק מחווה חד-פעמית לחברה מן השורה.

סבתא שולה

לא קופאים על שמרים

זאב לכיש, מנהל בית הפלמ"ח

השנה חגג בית הפלמ"ח חמש עשרה שנות פעילות, והוא ממשיך להיות פופולארי ומבוקש, כמעט כמו בימיו הראשונים: חיילים, תלמידים, תיירים במיגוון שפות ומבקרים ישראלים ממשיכים לפקוד את הבית. בין אלפי מבקרי הבית השנה, ראוי לציין את ביקורו בבית הפלמ"ח של שר הביטחון רב-אלוף (מיל') משה ("בוגי") יעלון. השר ביקר בתצוגות השונות, והתרשם מהיקף העשייה.

את "יום ההולדת ה-15" חגגנו באמצע חודש מאי, בטקס ששילב את חגיגות שנת ה-67 למדינת ישראל, והכניסה לשנת ה-75 להקמת הפלמ"ח. בטקס שיתף ד"ר מרדכי ("מוטקה") נאור את הקהל שגדש את אולם "מלווי השיירות" באפיזודות גדולות וקטנות סביב ההכרזה על הקמת המדינה ומגילת העצמאות. שיאו של הערב היה קונצרט של מליאת תזמורת צה"ל שהלהיבה בשירי אהוד מנור שהשנה מלאו עשור לפטירתו.

אירוע זה הצטרף לשורה ארוכה של אירועים רבי משתתפים שנערכו בבית הפלמ"ח, בשיתוף עמותת דור הפלמ"ח ומרביתם תחת המסגרת החדשה והאטרקטיבית של "מסביב למדורה" - מועדון התרבות של בית הפלמ"ח. אנו מתכננים להמשיך מסורת זו ולהעמיק גם בשנים הקרובות.

מסורת נוספת שנמשכה גם השנה הייתה מיפגש יום הזיכרון לחללי הפלמ"ח וצה"ל. מאות חברי פלמ"ח, עם בני דור ההמשך, חניכי תנועת הנוער "המחנות העולים", וצוות בית הפלמ"ח לדורותיו התכנסו במעגל גדול לשמוע על חברים שנפלו במערכות ישראל, וכמו בכל שנה, ההתרגשות הייתה רבה.

מדי חודשיים המשכנו לפרסם את "הפלמ"חודשי" - העיתון ("ניוזלטר") האינטרנטי של צוות בית הפלמ"ח, העוסק במאורעות מתקופת הפלמ"ח ואירועים מבית הפלמ"ח. מי שברשותו דואר אלקטרוני ומעוניין לקבל את העיתון מוזמן לפנות אלינו ולהצטרף לרשימת התפוצה.

מאמץ רב הושקע השנה בשמירת האיכויות הטכניות של התצוגות בבית הפלמ"ח, הן תצוגת "מסע פלמ"ח" והן

תצוגת "יד לגח"ל" ושתייהן, למרות המורכבות הטכנית, ממשיכות לתפקד היטב ואף משתדרגות.

אנו מצפים שהשנה הבאה תהיה שנה פוריה אף יותר מקודמתה.

תזמורת צה"ל בניצוח יצחק ("זיקו") גרציאני והסולנית שושנה דמארי בטקס הנחת אבן הפינה

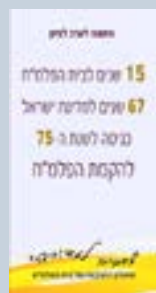
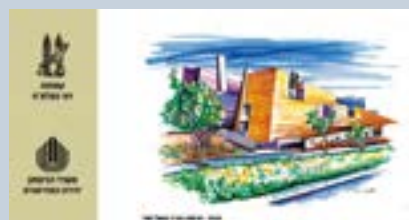
ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין בהנחת אבן הפינה לבית הפלמ"ח, יוני 1993

יו"ר עמותת דור הפלמ"ח שייקה גביש בחנוכת בית הפלמ"ח

נשיא המדינה עזר ויצמן בחנוכת בית הפלמ"ח, מאי 2000

ההזמנה לערב חגיגי במלאת 15 שנה לבית הפלמ"ח, מאי 2015